

Vzajemna bo v rokah lastnikov!

Ko smo na upravnem odboru ZDUS skoraj soglasno odločili (proti je glasovala le podpredsednica DeSUS), da začnemo zbirati pooblastila za sklic izredne skupščine Vzajemne, me je bilo strah. Kako bomo sredi poletja speljali akcijo? Bodo predsedniki društev prišli na sestanke, na katerih se bomo dogovorili, kako bomo zbirali pooblastila?

Takoj ko so v vseh slovenskih gospodinjstvih dobili posebno številko našega časopisa, so začeli deževati telefonski klici. V dveh dneh je na ZDUS prišlo že več kot tisoč pooblastil!

Ljudje so neverjetno dobro sprejeli našo pobudo. Vendarle se je nekdo lotil obrambe naših pravic! Zaupamo vam, podpiramo vas, pomagali bomo zbirati v svoji soseščini, so nas od vsepovsod klicali ljudje. Pri nas nismo dobili vašega časopisa, kje naj dobimo pooblastilo, da ga podpisemo, so nam sporočali. Odziv je presegal vsa pričakovanja. Do 23. julija nam je pooblastila poslalo že sto društev! Še vedno dobivamo pooblastila posameznikov, še vedno nas kličejo ljudje z besedami podpore, z vprašanji, kako naj izpolnijo pooblastila.

Akcija je spodbudila izjemno pozornost medijev in vlade. A ne takoj. Na tiskovno konferenco, ki smo jo sklicali konec junija, je prišla le peščica novinarjev. Potem pa se je začelo. Večina novinarjev nas podpira. Največja skrb vseh je, kaj bo, če bodo Vzajemno prevzeli starci, kot se je zapisalo enemu od novinarjev. Na tovrstna vprašanja sem brez oklevanja odgovorila: smo generacija, ki znamo delati, ki spoštujemo soljudi in medsebojno solidarnost. Ker smo najbolje organizirani, smo akcijo prevzema Vzajemne v roke lastnikov sicer sprožili, vodili pa jo bomo skupaj z mladimi. V vladnih krogih so izrazili tudi dvom, ali bomo znali voditi Vzajemno - kakšno podcenjevanje našega znanja in izkušenj! - in ali si ne bomo sami začeli basati žepov s sredstvi, ki se zbirajo za dopolnilno zavarovanje. Tudi na te dvome ni bilo težko odgovoriti. Naše generacije ni prevzel pohlep mlade; imamo druge, za kvaliteto življenja mnogo pomembnejše vrednote. S to akcijo bomo mladim pokazali, kako je v pravni državi treba voditi blagajno, ki zbira namenski denar za točno določene storitve.

Dovolj je bilo opazovanja, zmajevanja z glavo, česa vse je sposobna neoliberalna mladež. Čas je, da se postavimo po robu - za nas in za naše otroke in vnuke. Slovenija mora ostati država, kjer ljudje znajo deliti med seboj!

Mateja Kožuh Novak

vsebina

Vaša pisma	2
Aktivno poletje ZDUS	4
Priponbe na Zakon o zdravstvu	6
Obvestila	11
Sklepi s sej ZDUS in organov	13
Slovenija v Evropi	18

Vaša pisma

Naša oblika kapitalizma nima veliko skupnega z razvitim kapitalizmom

Odločilna leta slovenskega osamosvajanja sem preživel v tujini, kjer me je sicer najprej presenetila trda ekonomska logika tamkajšnjega celotnega družbenega življenja, vendar sem kasneje spoznal, da so se znotraj nje razvili tudi številni družbeni korektivi.

Spoznal sem, da je okolje enako nestrpno tako do pojavov parazitizma kot do pretiranega pohlepa ali zavisti, in da je v svoj sistem vgradila številne oblike solidarnosti, med katerimi je osnovna prav urejeno splošno zdravstveno zavarovanje. Zato sem bil ob vrnitvi v domovino zelo optimističen.

Vendar me je z leti ta optimizem vse bolj mineval. Očitno je namreč postajalo, da naša oblika kapitalizma nima veliko skupnega z razvitim kapitalizmom, kakršnega sem spoznal v tujini, ampak s svetom Divjega zahoda in Dickensonovim romanom. V okolju, iz katerega sem se vrnil, bi si reklame, v kateri vas k nakupu novega avtomobila prepričujejo, da bodo sosede zeleni od zavisti, ne bi upali niti zasnovati, kaj šele, da bi jo predvajali! Nas pa različne TV serije prepričujejo, da je čisto v redu, če se nekemu prijazno smehljaš, dokler ga potrebuješ, že naslednji trenutek pa mu zarineš nož v hrbet, da le sam prideš v naslednji krog! Kje ob vsem tem ostaja zavest o nujnosti vsaj osnovne spodobnosti in medsebojne olike, da o vrednotah, kot so tovarštvo in solidarnost, sploh ne govorim.

V življenju se zapisano kaže v vsesplošnem razvrstjenju posameznika-slehernika in njegovega dela ter neprekinjenim sesuvanjem socialnih pravic. Pri vsem tem pa se je doslej zdelo najhuje, da teh procesov divje amerikanizacije, razen redkih izjem, nihče ne opazi.

Ob vedno bolj očitnem in ponavljajočem govoričenju naših političnih elit na eni strani in apatičnostjo množic na drugi strani, je zato vaš dopis prva dobra novica. Pomeni ne le, da je še kdo opazil opisane procese, ampak, da je njegovi oz. njeni besedi celo uspelo preseči okvire štirih sten! Do prenehanja sesuvanja socialnih pravic in vzpostavljanju oblik, ki bodo dajale priložnost tudi nepriviligiranim (vedno znova me bega vprašanje, zakaj je naša država tako izrazito nenaklonjena oblikam delovanja, kot so kooperative, čeprav so se te drugje, npr. v Španiji, izkazale za izrazito družbeno koristne) je nedvomno še dolga pot. A nekdo je nekje moral začeti!

2

Zato dovolite, da vam zaželim veliko uspeha pri koraku, za katerega srčno upam, da zares predstavlja le začetek neke bolj humane usmeritve.

*Aleksander P., Ljubljana
(naslov v uredništvu)*

Nisem več v Vzajemni

Redno spremljam dejavnosti društva, povezane z zbiranjem podpisov za sklic izredne skupščine zavarovalnice Vzajemna, d. v. z. (v nadaljevanju Vzajemna). Sem upokojenka, vendar sem Vzajemno zapustila takoj, ko je zakon prvič omogočil zamenjavo zavarovalnice po izteku enega leta od začetka veljavnosti zavarovanja. Njihovo poslovanje in odnos do zavarovancev me je že takrat motil, saj na nobeno vprašanje nisem dobila jasnega odgovora. Ko so javnost obveščali o izdaji certifikatov, me je zanimalo, ali mi certifikat pripada tudi v primeru, da se odločim za zamenjavo zavarovalnice. To se mi je zdelo upravičeno, saj sem vsa leta plačevala zavarovalno premijo, moj delež pa bi bil določen v razmerju z višino zneskov vplačil v minulem obdobju. Dobila sem odgovor, da mi certifikat ne gre, ker ne bom več njihova zavarovanka, podrobnejše obrazložitve pa nisem dočakala. Izdaja certifikatov se mi je že od vsega začetka zdela samo reklama ali pritisk na zavarovance, da ostanejo pri njih, njihov (ne)odgovor na moja vprašanja je to razmišljanje samo potrdil. Nisem se strinjala s tem, da so mi pripravljene priznati delež samo v primeru, če ostanem njihov član, v nasprotnem primeru pa "me kaznujejo", zato sem takoj poslala izjavo o odpovedi zavarovanja.

To vam pišem zato, ker mi je žal, da vas s svojim podpisom ne morem podpreti. Upam in želim pa, da bi bili uspešni, takrat pa bi se tudi jaz vrnila k zavarovalnici, ki se je bogatila tudi na moj račun.

Zvezi društev upokojencem in Vam želim veliko uspeha in Vas lepo pozdravljam,

Anka Kovač

ZDUS

Obiskujte strani www.zdus-zveza.si

Pomoč upnikom

Sem predsednik IO Združenja organiziranih stečajnih upnikov, ki pomaga upnikom v insolvenčnih postopkih (fizičnim osebam) po Sloveniji. Bojujemo se na operativni in na sistemski ravni (sprememba zakonodaje...). Naši člani so zvečine upokojenci, ki so v nekaterih postopkih izgubili velik del svojih življenjskih prihrankov.

Iz izkušenj vemo, da se v teh postopkih izgublja veliko narodnega bogastva, in to predvsem zaradi slabe zakonodaje in zlorab kot posledice neustreznega nadzora. Med to premoženje sodijo tudi javne finance, saj med upniki praviloma nastopajo državni organi, skladi in drugi prejemniki javnih financ, vključno ZPIZ. Tudi slednji se do svojih terjatev mačehovsko vede, s čimer se izgublja prepotreben denar, posledica je luknja, ki vse bolj zeva v pokojninski blagajni. Na te probleme opozarjamo vladno ekipo in druge pristojne, a nas ne slišijo. Morda bi bili skupaj glasnejši? Predlagam Vam kratko spoznavno srečanje, v katerem Vam bom predstavil konkretne primere in predloge rešitev, za katere bi se lahko skupaj zavzemali.

Za odgovor oziroma vabilo Vam bom hvaležen, moj GSM je 041-844817.

Bojan Oblak, Ljubljana

Zveza društev upokojencev Slovenije
Komisija za mednarodne odnose

Razpis sofinanciranja mednarodnih aktivnosti društev upokojencev

Komisija za mednarodne odnose ZDUS je sprejela sklep o razpisu sofinanciranja dela programov mednarodnega sodelovanja DU.

- Višino sredstev bo določil proračunu ZDUS.
- Za sofinanciranje mednarodnih programov lahko zaprosijo DU, ki so že ali še bodo letos mednarodno sodelovala.

Prednost pri sofinanciranju bodo imeli :

- Programi sodelovanja s slovenskimi društvi upokojencev v zamejstv.u
- Programi s socialnimi vsebinami in vsebinami, ki krepijo vlogo starejših v družbi.
- Programi sodelovanja z DU v državah zahodnega Balkana, zlasti z organizacijami, ki združujejo Slovence v teh državah.
- Programi, pri katerih bo sodelovalo več DU.

Prijavnice pošljite svoji PZDU. Ta naj zbrane programe pošlje komisiji za mednarodne odnose ZDUS. Komisija bo upoštevala le prijave, ki jih bodo posredovale PZDU (izkušnje in zahteve iz leta 2008).

Rok za prijave je 25. september 2009.

Komisija bo vloge obravnavala na sestanku 1. oktobra 2009.

Razpis je objavljen tudi na spletni strani ZDUS.

*Predsednik komisije
Aldo Ternovec*

Izjemno aktivno poletje za ZDUS

• **Pri predsedniku Pahorju:** Predsednik vlade Borut Pahor je v začetku julija sklical drugo razvojno konferenco in nanjo povabil politike, gospodarstvenike, sindikate ter nevladne organizacije. ZDUS sta predstavljala Aldo Ternovec in dr. Mateja Kožuh Novak. Druga konferenca se je razlikovala od prve po številnih dobrih predlogih, ki so jih predlagale različne skupine. Predsednica ZDUS dr. Mateja Kožuh Novak je izrazila razočaranje, ker dokument, ki so ga dobili z vabilom na konferenco, v ničemer ne omenja pobude predstavnikov več kot 700 tisoč prebivalcev za jasno ločitev javnega in zasebnega zdravstva, kritizirala pa je tudi odnos ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, ki je nekaj tednov po podpisu dogovora z ZDUS o sodelovanju, imenovalo skupino strokovnjakov za pregled pokojninskih sistemov in pripravo predlogov za pokojninsko reformo, ne da bi povabila v skupino vsaj enega od upokojenih strokovnjakov ZDUS.

• **Pri ministru Križaniču:** Po kar nekaj mesecih, kar je ZDUS prosil za pogovor, je delegacijo v sestavi dr. Mateja Kožuh Novak, Mirko Miklavčič, Bogdan Urbar in Aldo Ternovec sprejel minister za finance dr. Franci Križanič. Pogovarjali so se o treh temah, in sicer o akciji za prevzem nadzora ZDUS nad zavarovalnico Vzajemna, o prelivanju sredstev iz KAD v sklad dopolnilnega pokojninskega zavarovanja

Pooblastila še zbiramo!

Pooblastila za sklic izredne skupščine Vzajemne še zbiramo, čeprav smo že zbrali potrebno število glasov, ker bi bili radi prisotni na skupščini s čim več glasovi članov Vzajemne. Prav tako še zbiramo pooblastila za udeležbo na redni skupščini Vzajemne 25. avgusta 2009.

javnih delavcev ter o participaciji starejših v slovenski družbi. Minister podpira akcijo za prevzem nadzora nad Vzajemno, skrbi jih le, da bi ZDUS sam vodil zavarovalnico. Predstavniki upokojenske organizacije pa so ministra opozorili, da ima ZDUS v svojih vrstah dovolj izjemnih strokovnjakov, ki vedo, kaj delajo, in da ZDUS ne namerava sam opravljati nadzora nad delom Vzajemne. Predstavniki upokojencev so tudi protestirali spričo prenosa 24,3 milijona evrov nepovratnih sredstev iz KAD, namenjenih za vse pokojnine, v sklad dodatnih pokojnin javnih delavcev, saj to po njihovem mnenju ni pravično do drugih upokojencev. Zaradi padca delnic sta v izgubi še druga dva sklada KAD dodatnih pokojnin (vojska in policija). Minister je zagotovil,

da bo KAD ta sredstva dobil nazaj. Predstavniki ZDUS so ga opozorili, da bodo budno spremljali vračanje teh sredstev v pokojninski sklad, ministra pa so tudi opozorili, da so pokojnine polovice upokojencev prenizke in da jih ne bi več smeli nižati. Pri tem so opozorili na v denarju izraženo vrednost pomoči staršev otrokom ter prostovoljnega dela ter na pomen starejših potrošnikov.

• **Pri ministrici Pavlinič Krebs:** Po nekaj mesecih dogovarjanja je delegacijo ZDUS v sestavi dr. Mateja Kožuh Novak, Mirko Miklavčič, Bogdan Urbar in Aldo Ternovec, sprejela tudi ministrica za javno upravo Irma Pavlinič Krebs. Obljubila je, da bo naredila vse, da bo upokojenska organizacija do jeseni dobila obljubljeni (rabljene in odpisane) računalnike služb javne uprave. Ministrice so opozorili še na projekt izobraževanja inštruktorjev za e-upravo v društvih upokojencev. Ministrica je obljubila, da bo pomagala poiskati sredstva, da bo ta projekt stekel.

• **Na ministrstvu za delo:** Po dveh mesecih čakanja je prišlo do sestanka tudi z direktorjem direktorata za delo na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve Petrom Pogačarjem. V pogovoru so sodelovali kot predstavniki ZDUS dr. Mateja Kožuh Novak, Rožca Šonc, Mirko Miklavčič, Milan Pavliha in Aldo Ternovec. Razlaga Petra Pogačarja je presenetila predstavnike upokojenske organizacije. Očitno bo moralo miniti še kar nekaj časa, da ministrstvo ne bo obravnavalo starejših zgolj kot osebe, ki potrebujejo varstvo. Petra Pogačarja so zato opozorili na madridski in leonski dokument Združenih narodov in berlinski dokument EU, ki zavezujejo države, da vključujejo starejše v vse strateške odločitve. Razgovor so udeleženci sklenili z obljubo, da bo ministrstvo do jeseni sestavilo delovno skupino, ki bo začela pripravljati spremembo zakonodaje, zlasti kar zadeva delno zaposlovanje upokojencev in možnosti servisne dejavnosti društev upokojencev.

• **Zahtevek nepremičninskemu skladu:** Na pobudo nekaterih predsednikov stanovanjskih komisij so v ZDUS skušali sklicati sestanek svoje komisije za bivalno kulturo, vendar se ni zbralo dovolj članov, zato nameravajo komisijo vnovič sklicati v začetku septembra. Predsednica je tudi obvestila direktorja nepremičninskega sklada Florijana Bulovca o zahtevi stanovanjskih komisij za zvišanje prispevka za delo komisij.

Poziv PZDU: kandidate še zbiramo! V začetku meseca julija je vodstvo ZDUS vnovič pozvalo vse predsednike pokrajinskih zvez, da čimprej sporočijo imena in pošljejo življenjepise kandidatov za skupščino zavoda za zdravstveno zavarovanje in za skupščine območnih enot zavoda ter za skupščino Zavoda za pokojninsko zavarovanje.

VSA DU • RAČUNALNIKI • ANKETA • NUJNO!

Komisija za informatiko pri ZDUS, si že dalj časa prizadeva pridobiti programsko opremo za spremljanje delovanja DU. Za sprejem dokončne odločitve o izvajalcu, predvsem pa zaradi poenotenje in povezljivost programske opreme, komisija potrebuje podatke o vaši že obstoječi programski opremi v DU. Naprošamo vas, da nam posredujete naslednje podatke:

Ime in naslov DU _____

Telefonska številka in kontaktna oseba _____

V nadaljevanju izpolnjevanja ustrezen odgovor obkrožite!

Ali imate katero od naslednjih programskih aplikacij?

Evidenca članov DU	DA	NE
Pisarniško poslovanje (pošta, potni nalogi ...)	DA	NE
Blagajniško poslovanje	DA	NE
Sklad vzajemne samopomoči	DA	NE

Drugo – navedite katero: _____

Ali že imate internetni priključek? DA NE

Ali imate možnost pridobiti internetni priključek? DA NE

Prosimo vsa DU, da nam **najpozneje do 21. avgusta 2009** izpolnjeni vprašalnik vrnete na naslov:
ZDUS, Kebetova 9, 1000 Ljubljana.

Dan godbeništva

Pogovori in glasba na Festivalu za 3. življenjsko obdobje

Letošnji Festival za tretje življenjsko obdobje, že deveti po vrsti, je zasnovan kot:

- prikaz dejavnosti starejših in za starejše ter starejših v sodelovanju z drugimi rodovi;
- priložnost za srečanje, povezovanje in sodelovanje različnih rodov ter družbenih, gospodarskih in političnih dejavnikov in
- kot razmislek strokovnjakov, politikov, predvsem pa starejših samih o vprašanih, ki zadevajo njih, njihovo sodelovanja v družbi, razvoj in sožitje z drugimi rodovi.

Zvoki slovenskih godb vedno prinesejo dodaten slovesen utrip na vsakoletni Festival za tretje življenjsko obdobje. Letošnji dan godbeništva, ki bo v nedeljo, 27. septembra 2009 v Godbenem domu in prireditvenem prostoru Mihaelov sejem v Mengšu, bo potekal pod festivalskim geslom Za strpno in socialno sožitje generacij in je sestavni del programa 9. Festivala za tretje življenjsko obdobje.

Kulturno udejstvovanje starejše generacije je velik prispevek k celotnemu kulturnemu življenju in ustvarjalnosti vse družbe. Aktivno vključevanje starejših v kulturo je dobrodejno tako za posameznika kot tudi družbo. Zato ga je treba spodbujati in mu zagotavljati možnosti.

Dan godbeništva je vsakoletni osrednji dogodek Zveze slovenskih godb; namenjen je predstavitvi posameznih dejavnosti, glasbenim novostim in

iskanju novih možnosti, novih oblik in poti v slovenskem godbeništvu. Letošnji bo posvečen seniorskemu gibanju v godbeništvu.

Program dneva godbeništva 2009

Ob 9. uri: maša na prireditvenem prostoru Mihaelovega sejma, pri kateri bo sodelovala Mengeška godba.

Ob 11. uri: godbeniška okrogla miza z naslovom Seniorsko gibanje, ki jo bo vodil prof. Milan Pavliha. Sodelovali bodo predstavniki vseh sodelujoči veteranskih godb na festivalu.

Ob 14. uri: 3. festival veteranskih godb Slovenije Za strpno in socialno sožitje generacij.

Na festivalu bodo sodelovale Godba SAŠA, Ljutomerska godba veteranov, Godba veteranov Štajerske in Godba ljubljanskih veteranov ter Mengeška godba veteranov. Vsaka bo pripravila krajši samostojen koncertni nastop, nato pa bodo vse godbe skupaj zaigrale tri skladbe.

V Mengšu se bodo na predvečer pred 9. festivalom za tretje življenjsko obdobje zbrali orkestri - mladi po srcu in z glasbo večno mladi godbeniki.

Upokojenec zato za godbenika – seniorja ni primerno poimenovanje, saj se nikoli ne upokoji – piha do zadnjega diha!

*Milan Pavliha,
član predsedstva Zveze slovenskih godb*

Pripombe na zakon o zdravstveni dejavnosti (1)

V obrazložitvi zakona večinoma soglašamo z ocenami razmer ter z razlogi za sprejem zakona, prav tako pa tudi z načeli in s cilji ter predlaganimi rešitvami v zakonu. Do nekaterih stališč pa imamo pomisleke, opozarjamo pa tudi, da nekatere predlagane rešitve niso ustrezno navedene v posameznih členih predlaganega zakona.

Ocena razmer

Strinjamo se z ugotovitvami predlagatelja zakona, da so bistvene naslednje štiri pomanjkljivosti dosedanjega uresničevanja zdravstvene dejavnosti (Z Dej):

- neuspešnost javno-zasebnega modela opravljanja Z Dej,
- pomanjkanje strategije razvoja Z Dej
- pomanjkanje meril za določitev mreže javne Z Dej,
- neustrezno vodenje javnih zdravstvenih zavodov.

K temu je pomembno pripomogla tudi neprimerna skrb za celovito kakovost zdravstvenih storitev, pomanjkljiv nadzor nad opravljanjem Z Dej in neustrezno uveljavljanje pooblastil zdravniške zbornice.

Strinjamo se, da se pričakovanja, da bo uvedba javno-zasebnega modela uresničevanja Z Dej, niso izpolnila. Povedano z besedami predlagatelja zakona, soobstoje javnih in zasebnih izvajalcev ni obrodil pričakovane spodbude za večji prispevek posameznikov k razvoju zdravstvenega sistema ter za uveljavitev konkurence med izvajalci obeh skupin.

Pogrešamo pa jasnejšo pojasnitev razlogov za neuspeh tega modela, kar bi bistveno pripomoglo k dobri argumentaciji za ločitev javnega od zasebnega uresničevanja Z Dej.

V nadaljevanju ocene razmer sicer predlagatelj zakona ugotavlja nekatere pomanjkljivosti dosedanjega uveljavljanja Z Dej, ki jih lahko pripišemo delovanju mešanega javno-zasebnega modela, vendar žal te povezave predlagatelj zakona eksplicitno ne navaja.

Med bistvene negativne posledice uvedbe javno-zasebnega modela lahko nedvomno uvrstimo neustrezno opravljanje funkcij in aktivnosti zdravstvenih domov, ki bi jih morali zagotavljati prebivalstvu na območju, kjer delujejo. To je pripeljalo do nenadzorovanega razgradnje zdravstvenih domov na nekaterih območjih. K temu je v večji meri pripomoglo podeljevanje koncesij zdravstvenim delavcem, ki so bili zaposleni v zdravstvenem domu, in hkratna preporazporeditev zdravstvenih programov iz zdravstvenega doma na koncesionarje.

Zelo pomembna negativna posledica razgradnje zdravstvenih domov je dejstvo, da je opravljanje Z Dej postajalo čedalje bolj razdrobljeno med posamezne koncesionarje, ki skrbijo le za svoje bolnike in ne nudijo celovite in celodnevne, še manj pa neprekinjene obravnave bolnikov, oteženo pa je tudi povezovanje različnih strokovnih timov, denimo v zdravstvenem domu, patronaži itd. S tem je postalo opravljanje Z Dej predvsem manj učinkovito, nastajale so čakalne vrste, zmanjševala se je dostopnost do določenih zdravstvenih storitev za tiste bolnike, ki za storitve niso mogli ali niso hoteli doplačati iz svojega žepa.

Do določene mere je na neustrezno opravljanje Z Dej vplivalo tudi to, da v zadnjem desetletju ni bilo strategije razvoja Z Dej, in dejstvo, da nismo sprejeli meril za določitev mreže javne zdravstvene službe, čeprav jih je zdravstvena politika ves čas napovedovala.

Pomanjkanje meril za določitev mreže, s tem pa tudi mreže same je ena od največjih pomanjkljivosti razvoja zdravstvene dejavnosti, kar še zlasti velja za osnovno zdravstveno dejavnost, ki je na določenih območjih kadrovsko močno osiromašena in zaradi tega prebivalstvu ne more zagotavljati celovite obravnave, predvidene za to raven. Posledice tega so premajhen obseg preventive in premalo aktivnosti za krepitev zdravja, na nekaterih območjih pa tudi slaba dostopnost do storitev primarne ravni zdravstvene dejavnosti. Mreža javne zdravstvene dejavnosti mora, kot pravi predlagatelj zakona, omogočiti enakomerno in potrebam prebivalstva prilagojeno razporeditev zdravstvenih zmogljivosti po območjih države ter usklajen razvoj vseh vrst dejavnosti in specialnosti.

Strinjamo se s predlagateljem zakona, da je bilo dosedanje upravljanje z zdravstvenimi zavodi pomanjkljivo, vendar menimo, da predlagatelj zakona neupravičeno pričakuje, da bo sprememba statusne ureditve in sistema vodenja zagotovila učinkovitejše upravljanje in vodenje javnih zdravstvenih zavodov. Trditev, da je pomanjkanje pooblastil za vodenje in poslovanje javnega zavoda preveč odvisno od odločitev sveta ali ustanovitelja vzrok za to, da javni zavodi ne delujejo v javnem interesu, za dobro ljudi in v skladno s sredstvi, ki so na voljo, brez strateških razvojnih načrtov in podobno, je le izgovor nekaterih vodilnih ljudi v zdravstvenih zavodih, ki niso sposobni organizirati vodenja, upravljanja javnih zavodov, nimajo ustreznega znanja in ne želijo prevzeti osebne odgovornosti za ureditev razmer. Prenašanje ureditve sistema vodenja po zgledu gospodarskih družb prav gotovo ne bo odpravilo problema, ki je predvsem v tem, ali človek na vodilnem mestu hoče

ali noče delovati odgovorno in ima dovolj znanja za vodenje sistemov javnih služb.

Za predlagane spremembe upravljanja in vodenja javnih zavodov bi bilo treba z argumenti dokazati, da bodo spremembe pripomogle k učinkovitejšemu upravljanju, zavarovanci pa bodo deležni kakovostnejših storitev in obravnave. Predlagatelj zakona naj za nadaljnjo obravnavo zakona navede primerjavo med zdajšnjo in predlagano novo ureditvijo upravljanja in vodenja zavodov ter navede pomanjkljivosti in prednosti obeh rešitev.

Zelo se strinjamo s predlagateljem zakona, da je pomanjkljiv nadzor kljub zakonskim omejitvam omogočil pojav določenih oblik privatizacije tudi v javnih zdravstvenih zavodih. To so samoplačniške ambulante, ki opravljajo zdravstvene storitve za samoplačnike, in to v času in z zmogljivostmi, ki bi na podlagi pogodb z ZZZS morale biti izključno namenjene uresničevanju v javni zdravstveni dejavnosti. Pri tem pogosto prihaja do uporabe javnih sredstev (kadri, oprema, sredstva za zdravljenje) za zasebne zasluge.

Uredba, ki dovoljuje sklepanje podjemnih pogodb kljub potrebnemu pisnemu soglasju delodajalca, je v nasprotju z normalno ureditvijo, organizacijo dela v javnih zavodih in tudi drugod, povzroča neenakost med zaposlenimi in probleme vodstvu, pomeni izigravanje predpisov, ki urejajo plačni sistem in podobno. Sistemska ureditev plač mora zagotavljati, da bodo uspešnejši zdravstveni delavci ustrezno plačani. Možnost sklepanja podjemnih pogodb z zaposlenimi v zavodih tako ne podpiramo, potrebno jih je odpraviti.

Strinjamo se z navedbami, da se pri organiziranju zbornic in združenj pojavljala vprašanje o ustreznosti določila o obveznem članstvu v zbornicah, še bolj pa dodelitev javnih pooblastil, povezanih s strokovnim nadzorom, strokovnim izpopolnjevanjem, specializacijami in vodenjem različnih registrov. Do teh vprašanj še vedno obstajajo razlike med zdravniško in lekarniško zbornico na eni strani ter drugimi zbornicami na drugi strani. Prvi dve imata javno pooblastilo že po zakonu, druge pa jih lahko dobijo na podlagi izbire na javnem natečaju in odločitve ministra.

Ne strinjamo pa se s sestavo svetov zavodov. Predstavniki lokalne skupnosti v vlogi ustanoviteljev ali kot člani v zavodih, kjer je ustanovitelj Republika Slovenija, niso pravi predstavniki uporabnikov storitev. Veliko bolj primerni so tisti uporabniki, ki delujejo v družtvih bolnikov in v drugih nevladnih organizacijah z zdravstvenega področja. Predlagana sestava svetov zavodov brez predstavnikov uporabnikov storitev, zavarovancev, ne bo pripomogla k temu, da bi bil v delovanju zdravstvenih zavodov v ospredju pacient, zavarovanec. Število članov sveta mora biti tudi odvisno od velikosti posameznega javnega zavoda.

Načela, cilji in temeljne rešitve

Kar zadeva cilje in predlagane najpomembnejše rešitve, so naša stališča:

2.1. Vrednote, ki jih navaja predlagatelj zakona, so univerzalnost, solidarnost, pravična dostopnost zdravstvenega zavarovanja, kar v celoti podpiramo. Prav tako podpiramo načelo in vodilo, da zdravstvene storitve, ki so pomembne za zdravje ljudi, ne smejo biti tržno blago ter da je pravica do zdra-

vstvenih storitev človekova ustavna pravica do socialne varnosti, ta pa mora biti zagotovljena vsakomur in ne glede na osebne razmere, kot je, denimo, gmotno stanje.

Res je, da se vrednote, kot so univerzalnost, solidarnost, zagotovljene s sistemsko ureditvijo zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja, kljub temu pa menimo, da je treba te vrednote vgraditi tudi v zakonska določila zakona, ki ureja zdravstveno dejavnost.

2.2. Ohranjanje in krepitev zdravstvenega sistema, ki temelji na javni zdravstveni dejavnosti, je po prepričanju predlagatelja najpomembnejši javni interes. Predlagatelj pravi, da je temeljno poslanstvo zdravstvene dejavnosti zadovoljevanje potreb prebivalstva, ne pa ustvarjanje dobička, zato mora biti prevladujoče javna in nepridobitna dejavnost. Zasebna zdravstvena dejavnost je lahko le dopolnilo javne zdravstvene dejavnosti za zadovoljevanje individualnih interesov in potreb posameznikov in za storitve, ki niso vključene v solidarnostni sistem.

Navedena načela seveda podpiramo v celoti. Na žalost pa posamezna določila ali člani zakona ne sledijo tem usmeritvam, in to predvsem v določilih, ki dovoljujejo izvajalcem javne službe opravljanje dejavnosti za trg, ki urejajo sistem organiziranja, vodenja, upravljanja javnih zavodov.

Nadzor nad izvajalci javne službe v zdravstvenem sistemu mora biti enak za vse izvajalce in ga je potrebno tako tudi predpisati. Računsko sodišče mora opravljati nadzor nad poslovanjem s sredstvi zdravstvenega zavarovanja tudi pri koncesionarjih.

2.3. Potrebe uporabnikov so temeljna podlaga za organiziranost javne zdravstvene dejavnosti. Zato zakon pri določanju mreže o enakomerni dostopnosti v primarni mreži in delu ambulantne mreže na sekundarni ravni določa načelo potrebnega števila storitev na izvajalca, kar je potrebno za vzdrževanje strokovnega znanja in veščine izvajalcev zahtevnejših storitev, ter načelo ekonomsko vzdržnega zagotavljanja 24-urne dejavnosti, ki sta pomembni za določanje najmanjšega stacionarnega bolnišničnega oddelka in geografsko razporeditev zahtevnejše sekundarne dejavnosti.

Z navedenimi primeri določanja mreže soglašamo, vendar opozarjamo, da je potrebno v zakonu natančno določiti postopke za uporabo teh meril pri oblikovanju mreže, da bodo lahko pristojni organi merila uporabljali na enak način na vseh območjih. V podzakonskih aktih mora biti tudi natančno določen časovni in vsebinski okvir spremljanja potreb in zmogljivosti razvoja mreže.

2.4. Mreža javne zdravstvene dejavnosti na primarni ravni zagotavlja dostopnost vsem prebivalcem v okolju, kjer živijo. Pravična in enakomerna dostopnost do storitev osnovne

zdravstvene dejavnosti je eden od pogojev za ohranjanje, varovanje zdravja prebivalstva, je temelj za zmanjševanje stroškov zdravstvenih storitev na drugih ravneh. Za to mora skrbeti regijski svet, kar mora zakon tudi jasno določati.

2.5. Zdravstveni dom je osrednji nosilec in koordinator celovite osnovne javne dejavnosti določenega območja.

Po predlagateljevem mnenju zakon določa, da je zdravstveni dom temeljni nosilec in usklajevalec vseh izvajalcev javne osnovne zdravstvene dejavnosti na svojem območju, torej tudi koncesionarjev (tega pooblastila doslej ni imel). S tem si zakon prizadeva zdravstvene domove in koncesionarje, ki delujejo na istem območju, povezati v organizacijsko in funkcionalno celoto.

Podpiramo posodobljeno vlogo in vsebino ZD:

- utrjuje dosedanje naloge, zlasti opravljanje preventivnih aktivnosti;
- daje podlago za povečan obseg primarne Z Dej in nov poudarek diagnostiki, zdravljenju in rehabilitaciji bolni zaradi spremenjene funkcije bolnišnice;
- večja pomen načrtovanja dejavnosti in delitve dela ter timskega dela;
- širi svojo dejavnost in se povezuje z zavodi za javno zdravje, lokalno skupnostjo, vzgojno-izobraževalnimi zavodi, nevladnimi organizacijami in posamezniki.

Pogrešamo pa v obrazložitvi načel ureditve in v členih zakona o zdravstvenih domovih določila, ki bi zadevala obravnavo starejšega prebivalstva.

Prav tako v obrazložitvi pogrešamo odgovor na probleme, ki jih navajajo zdravniki v osnovni zdravstveni dejavnosti, da imajo premalo časa za obravnavo pacientov. Verjetno je to predvsem problem, ki ga je treba urediti z zakonom o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju; morda pa bi kazalo o tem razmisliti tudi pri pripravi tega zakona.

Premalo pozornosti je namenjene tudi sodelovanju med strokovnjaki in med različnimi nivoji, saj se pogosto dogaja, da pacient ni obravnavan kot celota, torej človek z vsemi organi, ampak obravnava zadeva zgolj posamezen organ. Tako paciente večkrat pošiljajo na iste preglede, slikanja, ker zdravnik ne priznava storitev drugega zdravnika in podobno. To ne le draži zdravstveni sistem, povzroča tudi podaljševanja bolezenskega stanja pacienta in vpliva na njegovo počutje.

2.6. Mreža javne zdravstvene dejavnosti na sekundarni ravni omogoča širjenje ambulantne dejavnosti zunaj zidov bolnišnic, hkrati pa »vsaka bolnišnica ne opravlja več vsega«.

Strinjamo se, da ambulantna dejavnost sekundarne ravni poteka tudi v zdravstvenih domovih, ker s tem to dejavnost približamo uporabnikom, vendar deluje v mreži ambulantne dejavnosti sekundarne ravni.

2.7. Bolnišnice se prilagajajo potrebam prebivalstva.

To usmeritev podpiramo, vendar opozarjamo, da zapiranje posteljnih oddelkov ne pomeni tudi odprave njihove dejavnosti, saj bo obstajala večja potreba po ambulantni dejavnosti, ki jo bodo zdravniki, ko bodo razbremenjeni stacionarne dejavnosti, lahko opravljali v večjem obsegu kot odslej.

Strinjamo se, da je treba bolnišnično dejavnost prilagajati tudi vedno večji potrebi po podaljšanem zdravljenju in paliativni oskrbi, zato predlagamo organiziranje negovalnih oddelkov v bolnišnici kot racionalnejšo, varnejšo in za ljudi prijaznejšo obliko, kot je posebna negovalna bolnišnica.

2.8. Terciarna zdravstvena dejavnost je najvišja strokovna instanca za posamezno dejavnost v državi, ne pa zgolj izvajalka nekaterih zahtevnih storitev.

Podpiramo načela, na katerih mora temeljiti organiziranost, delovanje bolnišnic sekundarne in terciarne zdravstvene dejavnosti.

Za določitev razmejitve med sekundarno in terciarno dejavnostjo mora biti v zakonu določen rok.

Naše stališče je, da članstvo v zbornicah ne sme biti predpisano kot obvezno ter da je zbornici treba dati pooblastila na podlagi razpisa in odločitev ministra.

2.9. Koncesije se ne bodo več podeljevale na podlagi želja izvajalcev, temveč potreb državljanov.

Udejanjanje navedenega načela je bistvenega pomena za to, da bodo vrednote, ki so zapisane v uvodu tega zakona, kot so pravična in enaka dostopnost, univerzalnost, solidarnost, tudi zagotovljene. Pri tem ne smemo prezreti, da koncesionarji opravljajo javno Z Dej z javnimi sredstvi na zaseben način, zato mora zakon zagotoviti vse vrste nadzora, vključno z Računskim sodiščem.

2.10. Okrepitev področja javnega zdravja. Strinjamo se, da je treba okrepiti področje javnega zdravja. Strokovnjake javnega zdravja je treba bolje usposobiti za spremljanje zdravstvenega stanja prebivalstva in organiziranosti Z Dej ter za pripravo podlag za načrtovanje razvoja zdravstvenega sistema in skrbi za izboljševanje zdravja prebivalstva.

2.11. Regijski sveti kot usklajevalci razvoja javne zdravstvene dejavnosti na širših območjih.

Podpiramo ustanovitev regijskih svetov, za katere bo treba zagotoviti učinkovito delovanje, da bodo lahko za boljše zdravje prebivalcev opravljali zelo pomembne funkcije, kot so skrb za razvoj primarnega zdravstvenega varstva in mreže ter za izboljšanje dostopnosti in kakovosti Z Dej. Pri tem je treba zagotoviti enakopravno odločanje vseh, ki sestavljajo regijski svet.

2.12. Pravice in obveznosti zdravstvenih delavcev. Zakon izrecno navaja, da je delodajalec plačnik stroškov iz delovnega razmerja specializanta.

2.13. Ne podpiramo ureditve, da je delodajalec plačnik stroškov iz delovnega razmerja specializanta, saj to bremeni sredstva zdravstvenega zavarovanja, torej zavarovanca. Stroškov izobraževanja ne more nositi zavarovanec, to naj bo strošek proračuna države.

2.14. Pravice in obveznosti zdravstvenih delavcev. Podpiramo uvedbo nacionalnih in mednarodnih kliničnih smernic, ki bodo služile kot priporočila za standardno zdravstveno obravnavo in izdelavo kliničnih poti.

2.15. Nadzor. Predlog zakona le nekoliko razširja področje nadzora zdravstvene dejavnosti.

Strinjamo se, da se morajo okrepiti predvsem naloge nadzora ministrstva in inšpekcijskega nadzora, ki bo v določenem delu opravljal tudi funkcijo prekrškovnega organa. Predvsem pa ni dovolj, da se nadzor odziva zgolj na prijavljene nepravilnosti, ampak mora biti stalen in aktiven.

Menimo, da zakon pomanjkljivo ureja nadzor, ki ga naj opravlja ZZS. ZZS bi moral imeti večja pooblastila kot plačnik in predvsem razdeljevalec zdravstvenih storitev.

2.16. Učinkovitejše upravljanje z javnimi zdravstvenimi zavodi.

Predlagatelj zakona navajam da je »cilj zakona tudi učinkovitejše upravljanje z javnimi zdravstvenimi zavodi. To bo doseženo s spremembo oziroma večjimi pooblastili uprav zdravstvenih zavodov in razmejitvi njihovih pooblastil od pooblastil in funkcij nadzornih svetov javnih zavodov. Uprava bo imela nalogo vodenja poslov, nadzorni svet pa nadzor njenega delovanja in upravljanja. Uprave in nadzorni sveti bodo morali prevzeti odgovornost za poslovanje javnih zavodov v okviru razpoložljivih sredstev in skladno za nalogami, zaradi katerih so bili ustanovljeni. Zakon poudarja pomen načrtovanja v javnih zavodih kot metodo za njihovo boljše upravljanje in doseganje ciljev pri zadovoljevanju potreb prebivalstva. Predvidena je tudi večja odgovornost ter več pooblastil ustanoviteljev javnih zdravstvenih zavodov pri zagotavljanju njihovega delovanja. Zakon odpravlja dvotirnost vodenja javnih zdravstvenih zavodov, saj ne predvideva več poslovnega in strokovnega direktorja. V zavodih, kjer je veččlanska uprava, eden od članov skrbi za strokovno dejavnost.«

Menimo, kar smo navedli že pri oceni razmer, da predlagatelj zakona neupravičeno, brez navedbe argumentov navaja, da bo učinkovitejše upravljanje z javnimi zdravstvenimi zavodi doseženo s spremembo ali večjimi pooblastili uprav zdravstvenih zavodov. Predlagatelj navaja tudi pomen načrtovanja javnega zavoda. Zato naj spomnimo predlagatelja zakona, da že nekaj časa zakon o javnih finančah zelo podrobno ureja načrtovanje (obveznost priprave načrtov, vsebino načrtov, roke za predlaganje načrtov, roke za sprejem načrtov). Uresničevanje teh zakonskih določil, vsebino načrtov, dajanje soglasij je bilo v pristojnosti ustanoviteljev zavodov. Kako so to uresničevali, pa vedo le oni.

Zakaj potrebuje direktor javnega zavoda posebna pooblastila, da opravlja svoje naloge?

Kot smo že zapisali, vsak izgovor prav pride, ko nekdo ne opravlja svojih nalog. Če ni nadzora, noben zakon ne rešuje zadev. Tudi predvideno delovanje uprav, svetov zavodov bo moral ustanovitelj nadzorovati.

Menimo, da bi predlagatelj moral navesti argumente za svoje trditve o vzrokih za neučinkovito upravljanje javnih zavodov.

Ne strinjamo se s predlagano sestavo svetov zavodov brez predstavnikov uporabnikov, zavarovancev. Menimo tudi, da je predlagano število članov organov zavoda preveliko. Ustanovitelji bodo

imeli veliko težav z zagotovitvijo ustreznih usposobljenih predstavnikov, številčnost organov pa zadeva tudi finančna sredstva. Predlagatelj naj zato predlaga manjše število članov, ki predstavljajo ustanovitelja. Njihovo večino pri odločanju naj zagotovi z večjim številom glasov.

2.17. Ločitev javne in zasebne dejavnosti. Predlagatelj zakona navaja: »Cilj zakona je jasna razmejitev med zasebno in javno zdravstveno dejavnostjo«. Tako tudi določa 2. člen zakona o Z Dej, v katerem piše, da se Z Dej opravlja kot javna zdravstvena dejavnost in kot zasebna dejavnost in da je tudi financiranje obeh dejavnosti ločeno (dopušča le, da se javna Z Dej financira tudi iz zasebnih sredstev, ki jih sicer podrobneje ne navaja, vendar predvidevamo, da so to zasebna sredstva, zbrana v dopolnilnem zdravstvenem zavarovanju).

Pozdravljamo opozorila o premajhnih kadrovskega zmogljivostih, s katerimi se Z Dej že dalj časa sooča in kar je tudi eden od bistvenih razlogov za slabšo učinkovitost Z Dej. Žal je prikaz kratek in premalo analitičen.

V nasprotju s to določbo pa sta tako 135. člen kot tudi 67. člen, ki v nasprotju s 2. členom omogočata opravljanje zasebne Z Dej tako javnim zdravstvenim zavodom, kot pod določenimi pogoji (135. člen) tudi koncesionarjem znotraj svoje dejavnosti, pa tudi pri drugem izvajalcu javne Z Dej ob soglasju delodajalca (67. člen).

Opozarjamo, da predlog zakona ne daje jasnih odgovorov, kdaj in kateremu izvajalcu v javni dejavnosti in pod kakšnimi pogoji je opravljanje zasebne dejavnosti dovoljeno ali prepovedano. Jasno je, da prepoved velja le v dveh primerih, in to v času, ki je s pogodbo z ZZS ali s koncesijsko pogodbo določen za opravljanje javne zdravstvene dejavnosti, ter pri drugem izvajalcu zasebne dejavnosti. Menimo, da je le nekatere storitve, denimo tiste, ki niso navedene kot pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, nadstandardne pravice in storitve za tuje državljane, na podlagi sklepov organov mogoče opravljati kot zasebne storitve. Zaradi preglednosti zakon sicer zahteva ločeno vodenje prihodkov in odhodkov izvajalcev, ki opravljajo javno in zasebno zdravstveno dejavnost, in prepoveduje prelivanje javnih sredstev v zaslužke ali v dobičke zasebnih izvajalcev. Vendar ta določba ne izboljšuje dostopnosti za opravljanje javne in zasebne dejavnosti, še zlasti za to ne, ker zakon ne predvideva inšpekcijskega nadzora nad to določbo (158. člen) in ne določa kazni za kršitve tega določila. Zaradi večje preglednosti v zasebni dejavnosti zakon tudi zahteva, da izvajalec na vidnem mestu označi, da opravlja zasebno dejavnost, vrsto dejavnosti in tudi cene za storitve. Cene storitev v zasebni dejavnosti so predmet pogajanj med ministrstvom za zdravje, združenjem zdravstvenih zavodov in zbornicami in jih v primeru, da dogovor ni sklenjen, določi minister.

Zaradi navedenih argumentov se ne strinjamo z ureditvijo, da lahko tisti, ki opravljajo javno zdravstveno dejavnost, opravljajo tudi zasebno zdravstveno dejavnost. Takšna ureditev ne pomeni jasne razmejitev med zasebno in zdravstveno javno dejavnostjo.

Predlagani sistem, ki sicer pod določenimi pogoji dovoljuje opravljanje ene in druge dejavnosti, bo še naprej povzročal razpad sistema solidarnosti, povzročal bo neenakost v zdravstveni obravnavi prebivalstva in ustvarjal različne možnosti za delo zdravstvenih delavcev.

Vnovič naj spomnimo na ureditev v Evropski uniji, ki hkratno opravljanje dejavnosti v režimu javne službe in dejavnosti za trg obravnava kot nelojalno konkurenco.

Predlagatelja naj spomnimo na problem obdavčevanja v takih primerih.

Predlagatelj napačno meni, da bo »vodenje ločenih računov« odpravilo vse probleme, ki so posledica mešanja javne in zasebne dejavnosti. Predlagatelj sicer tudi ne pojasni, kaj razume pod »ločenimi računi«.

Če bi predlagatelj vztrajal pri možnosti (upamo, da bodo prevladali naši argumenti in da ne bo vztrajal), da se lahko opravlja javna in zasebna dejavnost, potem bi moral to veliko bolj podrobno zakonsko urediti. Gre za statusno ureditev dejavnosti, za dovoljenja ustanovitelja, kriterije, merila za oblikovanje cen v zasebni dejavnosti in le zgolj za to, da so cene predmet pogajanj, način izkazovanja rezultatov poslovanja (navedba ustreznih predpisov), za uporabo presežkov prihodkov nad odhodki, pa tudi za določilo, da takšna dejavnost ne sme povzročati primanjkljaja (kar pa se je dogajalo v minulih letih).

Predlagatelja zakona naj tudi opozorimo, da bi bilo treba uskladiti terminologijo, saj nekateri drugi predpisi govorijo o tržni dejavnosti, lastni dejavnosti in ne o zasebni dejavnosti

Torej zahtevamo popolno ločitev javne in zasebne zdravstvene dejavnosti.

2.18. Članstvo v zbornicah. Strinjamo se z uvedbo več zbornic, zahtevamo pa prostovoljno članstvo v zbornicah, pa tudi to, z ureditvijo, da zakon sam po sebi ne daje pooblastila zbornici za opravljanje javnih funkcij.

2.19. Oglaševanje zdravstvene dejavnosti. Nimamo pripomb.

2.20. Srednjeročni in dolgoročni vpliv zakona na zdravstveno dejavnost. Nimamo pripomb.

V nadaljevanju predlagamo nekaj konkretnih sprememb, dopolnitev člena zakona, ki jih praviloma ne bomo posebej razlagali, ker smo to naredili v pripombah k obrazložitvi zakona. (v kurzivnem tisku so predlagane spremembe).

ZDUS

Obiskujte strani www.zdus-zveza.si

Obvestila

Imena novih predsednikov, tajnikov, računovodij

Na občnih zborih društev upokojencev prihaja do kadrovskih sprememb, mi pa imamo v naši evidenci imena in telefonske številke odgovornih po društvih, ki to niso več. Zato vas prosimo, da nam sporočite od meseca januarja 2009 dalje aktualna imena, telefonske številke in elektronske naslove tistih, s katerimi imamo redne stike, da ne bomo več nadlegovali oseb, ki so odložile svojo funkcijo. Podatke nam lahko sporočite tudi po elektronski pošti na naslov: vzajemna@zdus-zveza.si

*Bogdan Urbar,
tajnik Zveza društev upokojencev Slovenije*

Deset najprizadevnejših društev pri zbiranju pooblastil za sklic skupščine Vzajemne do torka, 28. 7. 2009.

Murska Sobota	337 pooblastil
Novo Mesto	220 pooblastil
Rakek	198 pooblastil
Velenje	172 pooblastil
Središče ob Dravi	167 pooblastil
Markovci	159 pooblastil
Dravograd	155 pooblastil
Bakovci	127 pooblastil
Ljubljana – Poljane	123 pooblastil
Prevalje	116 pooblastil

Tečaj za tajnice in tajnike v DU

V letnem poročilu ZDUS je kar 269 DU izreklo potrebo po izobraževanju tajnic in tajnikov. Zato bo ZDUS v sodelovanju s PZDU v drugi polovici leta 2009 za DU organiziral enodnevni tečaj z delavnico. Tečaj bo vsebinsko v celovitosti zajemal tematiko, ki jo zaradi novitega pristopa in učinkovitejšega dela morajo poznati, pri čemer bo veljala posebna pozornost določilom zakona o društvih, obsegu in organizaciji dela ter pooblastilom tajnic in tajnikov DU, temeljnemu poznavanju blagajniških in računovodskih standardov, arhiviranju gradiv in varstvu osebnih podatkov.

Tečajniki se bodo izobraževali tri ure dopoldne, po kosilu jim bodo predstavili računalniške program Evidenca v DU, temu pa bo sledila delavnica, na kateri bodo udeleženci tečaja v pogovoru obdelali pereča vprašanja tajniškega dela.

Za vsa DU, ki so poravnala letno članarino ZDUS, je tečaj brezplačen. Za druga društva pa bo ZDUS obračunal ceno tečaja po dejanskih stroških.

Cena bo objavljena v septembrski številki ZDUS plus. Tečaji bodo skladno s številom prijav po pokrajinah. Datume tečajev pa v bodo v dogovoru z ZDUS do 5. oktobra 2009 določili v PZDU. Pisne prijave sprejema ZDUS, in sicer do 15. septembra 2009. Prijave pošljite na naslov: Zveza društev upokoencev Slovenije, Kebetova 9, 1000 Ljubljana.

PRIJAVNICA

za udeležbo na tečaju za tajnice in tajnike DU in PZDU

PZDU _____

DU _____

Ime udeleženke/ca _____

Priimek udeleženke/ca _____

Naslov udeleženke/ca _____

Telefon udeleženke/ca _____

Gsm udeleženke/ca _____

Elektronski naslov udeleženke/ca _____

Funkcija v društvu _____

Vprašanja, na katera bi želeli dobiti odgovore na seminarju _____

Zadnji rok za prijave je 15. september 2009!

Predsednik DU:

Udeleženka/ec seminarja:

V _____, dne _____ 2009

Starodobniki v znamenju Abrahama na GR

Tudi letos bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani festival starodobnih vozil Codelli. 3. razstava starodobnih avtomobilov, motociklov in drugih vozil, ob kateri se bodo s svojimi eksponati predstavili tudi predstavniki društva galeristov in starinarjev Slovenije, bo predzadnji vikend v septembra, 19. in 20. septembra 2009 od 10. do 18. ure. Častitljive konjičke bo tokrat zaznamovala 50-letnica avtomobila MINI ter še nekateri drugi zanimivi primerki: med njimi nedavno v Sloveniji obnovljeni mercedes-benz 190 SL (1959), ki je k nam pripotoval iz ZDA. S platneno pomično streho, kot nalašč za vroče poletne dni! Vstopnina za odrasle je 5 evrov, s popustom pa 3 evre.

Seje ZDUS in organov v mesecih juniju in juliju 2009

Sklepi rednega zbora članov Zveze društev upokojencev Slovenije 30. junija 2009

Prisotni delegati zbora članov: Vlasta Drozg, Branko Stanjko, Karel Lorenčič, Slavica Golob, Peter Kropec (vsi Zgornje Podravska PZDU), Janez Gologranc, Ana Rozman Hribar, Alojz Gobec (vsi Koroško – Šaleška PZDU), Franci Šmajd, Danica Mandeljc, Ferdinand Starin, Marjana Brlec, Janez Šolar (vsi PZDU Gorenjske), Božidar Markič, Alojz Zorjan, Alojz Vitežnik (vsi PZDU Severno Primorske), Marjan Pavlič (PZDU Južno Primorske), Dušan Jarc, Žan Škrinjar, Franc Golob (vsi PZDU Dolenjske), Jože Marc, Erna Rupnik, Zvone Ban Anton, Stanislav Tomšič (vsi Osrednjeslovenska PZDU), Ivanka Tofant, Jože Bučer, Stane Posedenšek, Franc Gazvoda (vsi PZDU Celje), Mirko Lebarič, Ingeborg Wanek (oba Pomurska PZDU), Janez Malovrh, Anton Benko (Zasavska PZDU), Franc Koderman, Silva Gorjup (PZDU Spodnje Podravje), Ana Pajič, Jožica Sušin (PZDU Posavje), Stanislav Jaki in Anton Donko (aktivni in klubi).

Opravičili so se: Marjan Sedmak, Vladimir Puc, Anka Tominšek (vsi Osrednjeslovenska PZDU), Aleksander Marič (Pomurska PZDU), Janez Kres (zasavska PZDU).

Drugi prisotni: dr. Mateja Kožuh Novak, Aldo Ternovec, Bogdan Urbar, Mirko Miklavčič, Anton Benko, Marjan Prinčič, Cecilija Lumbar, Branko Simonovič, Tomaž Banovec, Rožca Šonc, Malči Klemen, Jože Kenda, Milan Pavliha.

Odprije zbora članov, izvolitev organov zbora: delovnega predsedstva, zapisnikarja, verifikacijske komisije, overitelja zapisnika, izvolitev kandidacijske in volilne komisije.

1. Sprejemanje poročila o delu ZDUS v letu 2008 s finančnim poročilom za leto 2008, poročila nadzornega odbora in častnega razsodišča.

Iz razprave: V razpravi so sodelovali: Franc Koderman, Slavica Golob, dr. Mateja Kožuh Novak, Janez Šolar, Ana Roza Hribar, Janez Škrinjar, Janez Kreis, Janez Gologranc, Alojz Gobec, Cecilija Lumbar, Milan Pavliha, Aldo Ternovec in Jože Bučer.

- ZDUS je postal prepoznaven na vseh ravneh;
- v prvem delu poročila, ki govori o demokratizaciji organov ZDUS, je izpuščeno poročilo o delu strokovnega sveta;
- opozorjeno je na doslednost uporabe nazivov, saj imamo v statutu navedene strokovne službe ZDUS in ne urad, zato kaže uporabljati dikcijo temeljnega akta;

- v poročilo bi kazalo vnesti povezavo s Socialno zbornico in Inštitutom dr. Trstenjaka;
- opozorjeno je bilo, da je komisija za zdravstvo omenjena v enem stavku, čeprav je imela 4 seje in ne 2, kot je sicer navedeno v poročilu;
- domsko varstvo je komisija za zdravstvo obravnavala skupaj s komisijo za socialna vprašanja;
- komisija za zdravstvo vztraja, da so vse spremembe zakonodaje podrejene načelu učinkovitosti in splošne dostopnosti pod enakimi in socialnimi pogoji;
- obilo pozornosti je bilo namenjene negi na domu, ki ima hude socialne posledice;
- v društvih upokojencev je treba spodbuditi delo komisij za zdravstvo;
- prek svojih delegatov je bil ZDUS zelo dejaven v Zavodu za zdravstveno zavarovanje;
- imenovana je bila ekspertna skupina za sodelovanje pri spremembi zdravstvene zakonodaje;
- okrogle mize o spremembi zdravstvene zakonodaje so bile zelo odmevne;
- poudarjeno je bilo financiranje komisij za stanovanjska vprašanja, saj še vedno niso urejena razmerja med komisijo in Nepremičninskim skladom ZPIZ;
- društva in pokrajinske zveze morajo za delo komisij dodati vsaj še tretjino sredstev, da bi komisije sploh lahko poslovale;
- v strokovni službi je treba pripraviti akt o zaposlovanju;
- načeto je bilo vprašanje dohodnine, ki obdavi tudi skromne nagrade za delo v društvih;
- z ministrstvom za finance bi kazalo izpeljati akcijo za spremembo zakonodaje o plačevanju dohodnine za nagrade, podeljene za prostovoljno delo;
- opozorjeno je bilo, da nekatere upravne enote nočejo sodelovati in dajati podatkov, potrebnih za izvedbo projekta Starejši za starejše;
- za finančno poročilo je predlagano, da naj bi bilo v prihodnje pripravljeno v primerjavi s prejšnjim letom;
- zaradi številnih vprašanj je nujno potrebno zagotoviti strokovno pomoč enega ali dveh strokovnjakov v uradu ZDUS;
- določene pristojnosti je potrebno prenesti tudi na raven PZDU;
- opozorjeno je bilo, da bi revidirano poročilo moralo biti posredovano prej; pojasnjeno pa je bilo, da to ni mogoče, saj je tudi ZDUS dobil poročilo le dan pred zborom članov;
- komisija za bivalni standard ureja zelo pomembna vprašanja

kakovosti življenja starejših, zato je treba okrepiti njeno delo;

- na vseh ravneh je treba spodbuditi lobiranje za pravice starejših.

Sklepi:

- Zbor članov sprejema poročilo o opravljenem delu v letu 2008 z dopolnitvami, izrečenimi v razpravi.
- Zbor članov sprejema revidirano finančno poročilo o delovanju ZDUS v leto 2008.
- Zbor članov sprejema poročilo nadzornega odbora ZDUS za leto 2008.
- Zbor članov sprejema informacijo o delu častnega rabsodišča.

2. Projekti v letu 2009

V uvodu k programu dela za leto 2009 in finančnemu načrtu za leto 2009 je dr. Mateja Kožuh Novak opozorila:

- še naprej je potrebno skrbeti za nekatere najpomembnejše dejavnosti, kot je izboljšanje komunikacije med vsemi nivoji ZDUS;
- v letu 2009 nameravamo vnovič pripraviti srečanja s predsedniki društev, na novo pa začeti z izobraževanjem društvenih funkcionarjev;
- lobiranju za pravice upokoencev in starejših je treba nameniti več pozornosti; zaposlili bomo strokovnjake, ki bodo spremljali dogajanja in opremljali lobiste ZDUS z informacijami, ki jih potrebujejo za večjo uspešnost in prodornost;
- komisije so možgani zveze, zato jim mora urad ZDUS strokovno in tehnično bolj pomagati, da bodo učinkovitejše;
- medgeneracijski centri so slogan EU in slovenske vlade, zato moramo v društvih to izkoristiti in povsod, kjer je možno, razširiti delo društev na medgeneracijske aktivnosti. S tem bo mogoče dobiti sredstva za vzdrževanje prostorov društev in za posamezne aktivnosti centrov;
- poleg izboljšanja komunikacije med vsemi nivoji ZDUS moramo povečati stopnjo informatizacije društev in opremljenosti z računalniki ter z ustreznimi programi;
- finančni načrt je zbir pričakovanj in načrtovanih ciljev, ker vse leto iščemo sredstva za delo; zelo je odvisen od uspešnosti na posameznih domačih in mednarodnih razpisih – tudi za prijavljanje na razpise potrebujemo zaposlene strokovnjake; predvidevanja kažejo, da bomo lahko do konca leta zbrali blizu 60 odstotkov načrtovanih sredstev;
- društva redno vplačujejo članarino ZDUS. Poročila o porabi teh sredstev bo nadzoroval upravni odbor.

Uvode k tej točki so prispevali še posamezni koordinatorji projektov: Rožca Šonc o projektu Starejši za starejše, Tomaž Banovec o projektu AOBIS – projekt promocije alternativnih oblik bivanja starejših, Bogdan Urbar o projektu ROJ, v okviru katerega naj bi vsako društvo dobilo računalnik, povezavo z internetom in usposobljenega inštruktorja, in dr. Mateja Kožuh Novak o skupnem projektu z zvezo društev upokojenih delavcev ministrstva za notranje zadeve, s čimer naj bi krepili mrežo nevladnih organizacij.

Sklepi:

- Zbor članov sprejema predlog letnega programa dela za leto 2009. Sklep je bil sprejet soglasno.
- Zbor članov nalaga upravnemu odboru, da preuči pripombe, izrečene v razpravi o finančnem načrtu za leto 2009 in z njimi dopolni načrt. Zbor članov pooblašča upravni odbor, da na svoji prvi naslednji seji sprejme finančni načrt za leto 2009. Sklep je bil sprejet z enim vzdržanim glasom.

3. Razrešitev in volitve podpredsednikov ZDUS.

Predsedujoči delovnega predsedstva Aldo Ternovec je zbor seznanil s svojim odstopom z mesta podpredsednika ZDUS iz zdravstvenih razlogov.

Sklep: Zbor članov sprejema ugotovitveni sklep o odstopu podpredsednika ZDUS Alda Ternovca z mesta podpredsednika ZDUS zavojo zdravstvenih razlogov. Z ugotovitvenim sklepom je bil sprejet odstop podpredsednika ZDUS.

V nadaljevanju so se predstavili kandidati za podpredsednike ZDUS: Mirko Miklavčič, Slavica Golob in Anton Donko. V dogovoru s predsednico naj bi Mirko Miklavčič pokrival področje gospodarstva, Slavica Golob področje sociale, Anton Donko pa področje medsebojne komunikacije in informiranja.

Sklepa:

- Zbor članov ugotavlja, da so na listo kandidatov za podpredsednika ZDUS skladno z določili 34. člena statuta uvrščeni trije kandidati in je lista zaprta. Zbor članov skladno z 7. točko poslovnika o delu zbora članov določa, da se volitve izvedejo z javnim glasovanjem.
- Zbor članov je z javnim glasovanjem izvolil za podpredsednike ZDUS Mirka Miklavčiča, Slavico Golob in Antona Donka.

4. Sklep o prenosu lastništva objekta Rogaška Slatina na hotel Delfin

Sklep: Zbor članov sprejema sklep o prenosu doma v Rogaški Slatini v last in posest Hotela Delfin d. o. o., kot je to določeno v gradivu o prenosu, ki je sestavni del zapisnika.

5. Na dnevni red se uvrsti nova točka dnevnega reda projekt Vzajemna.

Sklep: Zbor članov podpira akcijo zbiranja pooblastil za sklic izredne skupščine Vzajemne in soglašja z vsemi sklepi in aktivnostmi, ki sta jih sprejela in izvedla upravni odbor ZDUS ter delovna skupina v okviru projekta Vzajemna.

6. Razno

Sklepi:

- Za pripravo in podpis sporazuma o imenovanju predstavnikov upokoencev v skupščino ZZZS in ZPIZ z drugimi reprezentativnimi predstavniki starejših zbor članov pooblašča predsednico ZDUS in upravni odbor ZDUS.
- Zbor članov potrjuje odločitev upravnega odbora, da je članarina ZDUS za leto 2009 0,5 evra in 0,5 evra za članarino PZDU. Navedena članarina velja za leti 2009 in 2010.
- Uvod k določanju članarine Vzajemne samopomoči za leto 2010 sta pripravila Mateja Kožuh Novak in Janez Malovrh, predsednik Sklada vzajemne pomoči. Blagajna je po dveh letih na ZDUS in v društvih urejena. Izčiščena je datoteka aktivnega članstva. Društva morajo hkrati z vplačilom poslati ZDUS tudi seznam članov, za katere so poslali vplačilo članarine.
- Da pa bi blagajna čim dlje nemoteno poslovala in da bi pritegnili čim več novih članov, komisija za nadzor blagajne predlaga, da se za leto 2010 zviša članarina na 9 evrov, višina izplačila posmrtnine pa naj se v letu 2010 ne bi spremenila, v letu 2011 pa naj bi se zvišala na 235 evrov.
- Zbor članov sprejema predlog predsednika komisije za Sklad vzajemne pomoči Janeza Malovrha za zvišanje članarine in posmrtnine v predlaganem časovnem zamiku.

Sklepi seje komisije za socialna vprašanja, 2. julij 2009

Prisotni: Marjana Bajda, Francka Četković, Marija Erveš, dr. Mateja Kožuh Novak, Anica Prelec, Rožca Šonc, Darinka Volčanšek, Tomaž Banovec, Jože Bučer, Franc Dolenc in Mirko Miklavčič.

Drugi prisotni: Na sejo so bili poleg članic in članov komisije za socialna vprašanja vabljeni nekateri člani vodstva ZDUS in člani kolegija predsednice.

Ker je predsednica komisije za socialna vprašanja Ana Špat odstopila s funkcije, je sejo vodila podpredsednica komisije za socialna vprašanja Rožca Šonc. V svojem uvodu se je prisotnim opravičila zaradi napake na vabilu, kjer je podpisana kot predsednica. Predsednica ZDUS dr. Mateja Kožuh Novak je v nadaljevanju predstavila Nevenko Lekše, ki bo opravljala strokovna opravila za delo komisije.

Sklep: Zaradi odstopa predsednice komisije za socialna vprašanja Ane Špat do izvolitve ali imenovanja nove predsednice ali predsednika komisije opravlja te naloge podpredsednica Rožca Šonc.

1. Problematika domov za ostarele v Sloveniji.

- ZDUS ne soglaša s sklepi, sprejetimi na podlagi posveta o sistemskih spremembah na področju institucionalnega varstva starejših v Sloveniji, ki ga je 23. oktobra 2008 pripravil državni svet, saj ne odsevajo dejanske razprave. Komisija zato pooblašča predsednico ZDUS dr. Matejo Kožuh Novak, da predsednika DS seznani s stališči ZDUS in z zahtevo po spremembi sklepov, ki bi jih oblikovali na podlagi magnetograma posveta.
- Potrebno je vztrajati, da vlada, pristojna ministrstva in predvsem ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve izpolnjujejo aktivnosti navedene v resoluciji o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006-2010, v strategiji varstva starejših za obdobje 2006-2010 in v akcijskem načrtu resornih ministrstev, ki ga je vlada potrdila na seji 2. aprila letos.
- Cilj je zagotoviti 5 odstotkov, t. j. blizu 17.000 mest v institucionalnem varstvu za starejše od 65 let, vendar se pri domovih s koncesijo zastavlja vprašanje, ali bodo uporabniki lahko plačali domsko oskrbo, saj so cene višje za blizu 40 odstotkov.
- Socialno-varstvena oblika pomoči na domu, ki naj bi starejšim omogočala čim daljšo možnost bivanja doma, se ne uveljavlja, tam pa, kjer se uveljavlja, je cena storitev previsoka v primerjavi s ceno oskrbnega dne v domski oskrbi.
- Preučiti je treba nadaljnji razvoj različnih oblik institucionalnega varstva starejših in vztrajati pri širitvi prevladujočega domskega varstva, hkrati pa ponuditi tudi druge oblike.
- Pri uvajanju statusnih sprememb na področju institucionalnega varstva starejših je treba po javnih zavodih, zasebnih s koncesijo ali zasebnih preveriti javni interes po tržnih zakonitostih.
- ZDUS mora vztrajati v zahtevi po večjem vključevanju uporabnikov in starejših v nadzoru nad opravljanjem dejavnosti, da bi tako zagotovili večjo kakovost življenja, večjo varnost stanovalcev in cenovno sprejemljivo domsko oskrbo.
- Potrebno bo urediti sistem upravljanja in na novo določiti odnose med državo, občino, izvajalcem javne službe ter zagotoviti pomembnejšo vlogo uporabnika storitev.
- Zagotoviti je treba enakopravnost in konkurenčnost vseh izvajalcev javne službe in izenačiti pogoje poslovanja. Sprejeti je treba dogovor o sprejemljivi ceni socialnih storitev, in to vključno z domsko oskrbo.

Cena naj vsebuje realno vrednost stroškov, nadomestila za kapital, investiranje, razvoj, stroške dela, tudi neoporečne strokovne kadrovske normative.

- Računsko sodišče opozarja MDDSZ in socialne zavode na pomanjkanje javnih informacij o poslovanju domov in o tem, da ne objavljajo cen za bivanja ali za oskrbo.

Sklepi:

- ZDUS vztraja pri doslednem spoštovanju veljavnih dokumentov, ki določajo strategijo razvoja socialnega varstva, kot so nacionalni program, zakoni, akcijski načrt ter evropske listine, ki na kakršenkoli način sodelujejo v procesu zagotavljanja socialnega varstva.
- Treba je začeti z zbiranjem podatkov o socialnih zavodih, njihovem statusu, velikosti, lokaciji, številu zaposlenih in kadrovski strukturi, zmogljivostih in zasedenosti, poslovanju, cenah in vsebinah programov za stanovalce. Podatki bodo uporabljeni za oblikovanje stališč in pripravo strateških dokumentov o institucionalnem varstvu starejših.
- ZDUS ocenjuje, da v tem trenutku nima zanesljivih podatkov in argumentov, ki bi potrjevali potrebo po statusnem preoblikovanju socialnih zavodov, zato nasprotuje vsakršni tovrstni pobudi. S to odločitvijo želi ZDUS zavarovati interese upokojenec in njihov materialni položaj pred morebitno komercializacijo in privatizacijo domov, ki bi temeljila na profitu lastnika. MDDSZ naj pojasni, na podlagi katerih argumentov in kriterijev podeljuje koncesije za institucionalno varstvo starejših. Od 83 domov je 55 javnih zavodov in 28 zasebnih ali s koncesijo.

2. Razno.

Ni bilo sklepov.

Sklepi seje komisije za zdravstvo, 7. julij 2009

Prisotni: Marijana Berlec, Silva Gorjup, dr. Mateja Kožuh Novak, Nevenka Lekše, Jožica Subotič, Anka Tominšek, Malči Žitnik in Jože Bučar.

Odsotni: Francka Četković in Dunja Obersnel Kveder.

Drugi prisotni: Milan Zabavnik.

Komisije se je sestala, da preuči in sprejme pripombe in predloge k zakonu o zdravstveni dejavnosti.

- **Pripomba 1:** Definicija regijski svet mora biti v novem zakonu podrobna in natančna. Kaj je regijski svet; so mišljene območne enote ali celotne regije?
 - **Pripomba 2:** Članstvo - prostovoljno članstvo? Zdravniška zbornica je dolžna spoštovati sklep ustavnega sodišča, da je članstvo obvezno.
- Pripomba k predlogu zakona:
- 6. člen – pripomba; merila morajo biti natančno določena;
 - 18. člen – pripomba: nejasnost pri delovnih razmerjih;
 - 24. člen – pripomba: patronaža mora biti obravnavana posebej, in to prav zaradi pomena preventive.
 - 42. člen – pripomba: tudi na sekundarni ravni se mora zdravstvena organizacija približati potrebam krajevnega prebivalstva.
 - 67. člen – komisija soglaša s predlagano dopolnitvijo.
 - 75. člen – treba ga je preučiti in dopolniti.
 - 70. člen – potrebna je uskladitev z ZZD.
 - 82. člen – upošteva se predlog.

83. člen – 2.točka: spremeni se delovni čas z 20 na 25 odstotkov delovnega časa.

- 4.točka: spremeni se besedilo v »nadzorni organ«.

Za vse ostale točke se upošteva spremenjene predloge.

85. člen – upošteva se predlog.

86. člen – črta se »varianta«.

87. člen – ostane enak.

89. člen – se ne črta.

90. člen – sprejme se sprememba.

92. člen – predlog: zaradi premajhnega števila članov nadzornega sveta (zaposleni) je treba popolnoma preoblikovati ta člen.

Dodaten sklep: seja komisije je bila zgolj posvetovalne narave.

Sklepi 7. redne seje strokovnega sveta ZDUS, 7. julija 2009

Prisotni: Milan Pavliha, predsednik, Angelca Žiberna, namestnica predsednika, Anka Ostrman in Tomaž Banovec.

Odsotni: Francka Četkovič, Rožca Šonc, dr. Mateja Kožuh.

Drugi prisotni: Anton Donko, podpredsednik ZDUS.

1. Obravnava in potrditev zapisnika 6. redne seje z dne 19. februar 2009

Sklep: Strokovni svet potrjuje zapisnik 6. redne seje. Nerealizirana sta ostala dva sklepa 6. seje: upravni odbor ZDUS ni imenoval odgovornega nosilca projekta Starosti prijazna mesta, komisija za zdravstvo ZDUS pa ni posredovala svojega mnenja strokovnemu svetu in upravnemu odboru o predlogu Instituta Antona Trstenjaka za partnerstvo ZDUS pri projektu Uresničevanje primarno preventivnih dejavnosti za tretje življenjsko obdobje na področju ozaveščanja o dejavnih tveganja, preprečevanja ali odlaganja kroničnih nenalezljivih bolezni in o načinu življenja z že razvitimi KNNB.

2. Delovanje strokovnega sveta – kritičen pogled.

Sklepi:

- Člani so sprejeli ugotovitveni sklep, da je prenehalo članstvo v strokovnem svetu zaslužnemu univ. prof. dr. Vidu Pečjaku (na njegovo željo zaradi bolezni) in Ani Špat (zaradi njenega odstopa z vseh funkcij v ZDUS).

- V 36. členu statuta ZDUS je treba določiti prednostne naloge strokovnega sveta ter naloge, povezane s humanitarnim poslanstvom ZDUS.

- V poglavju o strokovnem svetu v statutu ZDUS je treba določiti v posebnem členu pooblastila, imenovanje, odnose in komunikacije strokovnega sveta z organi ZDUS ter strokovno podporo strokovnemu svetu.

- Člani dajejo pobudo za kadrovske dopolnitev strokovnega sveta.

3. Razno.

Predsednik je seznanil člane s pobudo sekretarja Socialne zbornice Slovenije o:

- strategiji aktivnega staranja 2007 – 2013;
- akcijskem programu staranja z invalidnostjo;
- izhodiščih pokojninske reforme;
- problemih domskega varstva starih ljudi.

Člani so bili kritični do poimenovanja socialnega kluba »varstvo...«. ZDUS se že dolgo zoperstavlja takemu poimenovanju »dolgožive družbe« v strategijah in drugih dokumentih. Kritični so bili do širine predlagane vsebine socialnega kluba, pogrešajo tudi podrobnejšo navedbo ciljev socialnega kluba.

Sklep: Predsednik seznanil predsednico ZDUS s pobudo Socialne zbornice Slovenije, da ZDUS 23. septembra sodeluje v socialnem klubu pri temi Varstvo starejših ljudi, ki bo obravnavan zakon o dolgotrajni oskrbi in zavarovanju za dolgotrajno oskrbo.

Sklepi 3. dopisne seje strokovnega sveta ZDUS, ki je potekala od 9. do 17. julija 2009.

Dopisna seja je bila sklicana skladno z 2. členom poslovnika o delu strokovnega sveta ZDUS in na podlagi dogovora na 7. redni seji, ki je bila 7. julija 2009. Na 3. dopisni seji so bili v glasovanje posredovani predlagani sklepi 7. redne seje. Člani strokovnega sveta so s sklicem dopisne seje in glasovnice dobili tudi zapisnik 7. redne seje strokovnega sveta ZDUS.

Pisnega glasovanja so se udeležili: Ana Ostrman, Angelca Žiberna, Branko Kjuder, Milan Pavliha in dr. Samo Zupančič.

Glasovali niso: Francka Četkovič, Tomaž Banovec in Franc Šmajd.

Vsi člani in članice strokovnega sveta, ki so se glasovanja udeležili, so glasovali za sprejem sklepov.

Sklepi:

- strokovni svet potrjuje zapisnik 6. redne seje.
- člani soglašajo, da preneha članstvo v strokovnem svetu zaslužnemu univ. prof. dr. Vidu Pečjaku (na njegovo željo zaradi bolezni) in Ani Špat (zaradi njenega odstopa z vseh funkcij v ZDUS) in ga bodo predlagali v potrditev na redni seji strokovnega sveta.
- v 36. členu statuta ZDUS je treba določiti prednostne naloge strokovnega sveta ter naloge, povezane s humanitarnim poslanstvom ZDUS.
- v poglavju statuta ZDUS o strokovnem svetu je treba v posebnem členu določiti pooblastila, relacije in komunikacije strokovnega sveta z organi ZDUS ter zagotoviti strokovno podporo strokovnemu svetu.
- člani dajejo pobudo za kadrovske dopolnitev strokovnega sveta.
- predsednik naj s pobudo Socialne zbornice Slovenije seznanil predsednico ZDUS in naj skupaj oblikujeta stališče do pobude.
- v zapisniku 7. redne seje se dopolni 3. točka: Člani strokovnega sveta opozorijo na nesprejetje zakona o prostovoljstvu.

Sklepi redne seje Komisije za kulturo ZDUS, 17. julija 2009

Prisotni: Erika Jovanovski, Draga Simetinger, Ema Tibaut, Veronika Vrtnjak, Jože Bučer, Anton Kotar, Ivan Mirt, Karol Pavlin, Stane Podsedenshek in Mirko Rabič.

Drugi prisotni: Urška Bittner Pipan (JSKD), Helena H. (za Festival za tretje življenjsko obdobje), Bogdan Urbar in Alenka Ogrin (ZDUS).

1. Pregled zapisnika zadnje seje (poročila g. Milan Zabavnik).

Sklepa:

- prisotni ugotavljajo, da večina članov komisije ni dobila zapisnika. Ema Tibaut ga prebere in skuša zadeve pojasniti.
- komisija daje pobudo vodstvu ZDUS, da v prihodnje Alenka Ogrin prevzame podporo in koordinacijo komisije za kulturo, piše zapisnike ipd.

2. Pregled poročil s področnih srečanj pevskih zborov in dogovor o kriterijih za razdelitev finančnih sredstev.

Sklepa:

- sredstva se razdelijo po PZDU glede na število pevskih zborov, ki so nastopili na pokrajinskih srečanjih;
- ko prispejo vsa poročila, Alenka Ogrin pripravi seznam nastopajočih zborov na vseh srečanjih.

3. Državno srečanje pevskih zborov: pregled prijav.

Sklepa:

- s pomočjo JSKD poiščemo strokovnjaka – ocenjevalca, ki se bo na kratkem neformalnem sestanku srečal z zborovodji in dal strokovno mnenje o pevskem srečanju;
- nastopajoči zbori prejmejo plakete, kot je bilo doslej v navadi.

4. Večer pesmi in plesa - večer kulturne dediščine (iz naše kulturne zakladnice).

Sklepa:

- program bo povezoval radijski voditelj iz Prekmurja Milan Zrinski;
- nastopajoče skupine prejmejo plakete.

5. Seznanitev s kulturnim programom na Festivalu za 3. življenjsko obdobje.

Tajnik ZDUS Bogdan Urbar poroča o pripravah na festival, prijavah, stroških, lokacijah posameznih prireditev, novostih itd.

6. Priprava delovnega posveta za predsednike in kulturne animatorje v pokrajinskih zvezah in DU.

Sklepa:

- priprava delovnega posveta za predsednike in kulturne animatorje v pokrajinskih zvezah in DU;
- delovni posvet bo izveden ob festivalu 30. septembra 2009 ob 13.15 uri v Cankarjevem domu.

Sklepi:

- SAZAS: člani komisije se strinjajo z dopisom, ki ga je pripravila Ema Tibaut o tej tematiki, ga posredujejo v odobritev predsednici dr. Mateje Kožuh Novak in potem pošljejo na SAZAS.
 - Vprašalnik ZDUS o letnem delu društev upokojencev bo razširjen z več vprašanji o kulturnih dejavnostih društev, ki jih za svoje delo potrebuje komisija za kulturo. Osnutek vprašanj bo pripravila Ema Tibaut.
 - Komisija vzame na znanje pobudo predstavnika iz PZDU severne in južne Primorske o tesnejšem sodelovanju ZDUS pri projektu Starosta mali princ, v okviru katerega ohranjajo stike z zamejskimi Slovenci. Ema Tibaut pojasni, da je to v pristojnosti komisije za mednarodna vprašanja (Aldo Ternovec).
 - Za kulturne aktivnosti društev namenja ZDUS v letu 2009: za tekmovanje pevskih zborov v pokrajinah 11.000 evrov, za revijo pevskih zborov na državni ravni 3.600 evrov, za literarno dejavnost društev 3.500 evrov, za likovno dejavnost 2.500 evrov in za izdajateljsko dejavnost 2.400 evrov.
 - Za voščilnico ZDUS za leto 2010 predlagamo drugouvrščeni predlog lanskega razpisa.
 - Člani komisije se strinjajo s pobudo Koloseja o uvedbi filmskega abonmaja za upokojence (7 filmov za 26 evrov) v njihovih kinocentrih v Ljubljani, Kopru in Kranju.
- Naslednja seja komisije za kulturo bo sredi oktobra v hotelu Delfin v Izoli. Med drugim bo na dnevnem redu tudi predlog za srečanje 400 upokojenih likovnikov v Izoli v letu 2011.

Sklepi informativnega sestanka nekaterih članov Olimpijskega komiteja Slovenije s predsednico ZDUS Matejo Kožuh Novak o programski vsebini DS gibalna kultura, 24. julij 2009

Prisotni: Majda Adamič, dr. Mateja Kožuh Novak, Gorazd Cvelbar in Janez Matoh.

Pobudnik pogovora Janez Matoh je najprej predstavil dosedanje organizacijske novosti v komisiji za šport, rekreacijo in gibalno kulturo ZDUS na ravni PZDU in neposredno v DU. Glavna ugotovitev je bila, da so na vseh treh nivojih že začeli z vsebinsko reorganizacijo komisij.

Sklepi:

- Na prvi seji komisije za ŠRG ZDUS bodo imenovali Majdo Adamič za vodjo delovne skupine.
- Majda Adamič pripravi ustrezno programsko zasnovo delovne skupine in predstavi vsa gradiva za to področje.
- Delovna skupina takoj po konstituiranju pripravi predlog programa za leto 2010 s stroškovnikom za programe založniške dejavnosti ter stroške usposabljanja.
- Na pobudo predsednice ZDUS dr. Mateje Novak Kožuh bo program podrobneje predstavljen na Festivalu za tretje življenjsko obdobje v Cankarjevem domu. Vsebine pripravita Majda Adamič in Janez Matoh.
- Tajnik ZDUS Bogdan Urbar je bil naprošen, da temo umesti v programsko shemo festivala.
- Na predlog predsednice ZDUS bodo povabili Majdo Adamič na sestanek pokrajinskih koordinatorjev, ki je predviden za začetek meseca septembra.)

Operativno so bile dogovorjene še naslednje vsebine:

- Vsa gradiva, ki bodo služila delovnim skupinam za gibalno kulturo je treba poslati Majdi Adamič, ki bo opravila redakcijo in jih razvrstila v seznam za založništvo.
- Predsednica, tajnik in predsednik komisije ŠRG ZDUS bodo izkoristili vse priložnosti, da bodo na ravni pokrajin organizirane vse tri delovne skupine: za športna tekmovanja, rekreacijo in gibalno kulturo.
- Odgovorni za komuniciranje z javnostmi Matjaž Vizjak mora z informacijami s teh področij tekoče obveščati ožjo in širšo javnost.
- Majda Adamič priporoča, da se pokrajine, ki bi želele postati vzorčne, vključijo med t. i. pilotske primere.
- Ob pripravi programa komisije ZDUS za leto 2010 je treba zagotoviti sredstva tudi na javnih razpisih, s sponzoriranjem in doniranjem.
- Vodstvo ZDUS naj povabi k sodelovanju upokojene strokovnjake, se poveže z Gerentološkim društvom Slovenije, OKS pa bo zaprosila katedro dr. Strojnika, ki strokovno pokriva to področje na FŠ, da se v delo komisije vključi tudi njihov predstavnik.
- Nacionalni center Rogla Zreče bo ZDUS ponudil in izvedel usposabljanje za potrebe delovnih skupin na ravni PZDU.

ZDUS

Obiskujte strani www.zdus-zveza.si

Slovenija je s 1. majem 2004 postala članica Evropske unije.

Ta stran je delno plačana s sredstvi programa, s katerim želi slovenska vlada prispevati k obveščeni, razumevanju in javni razpravi o članstvu v EU ter o vseh posledicah članstva za življenje slovenskih državljanov in državljanek. Program obveščanja izvaja Urad Vlade RS za komuniciranje.

Vaša vprašanja so vedno dobrodošla na evrofonu 080 2002, v evronabiralniku, Gregorčičeva 25, 1000 Ljubljana, na elektronskem naslovu evrofon@gov.si in na domači strani <http://evropa.gov.si>, kjer so vam na voljo tudi informacije.

Pismo mojemu evroposlancu

Kaj lahko novoizvoljeni Evropski parlament in komisija storita, da upravičita zaupanje in pričakovanja starejših v Evropski skupnosti?

Finančna kriza: Zdajšnja kriza nas je naučila, da finančne institucije potrebujejo ustrezno regulacijo in ukrepe za zaščito prihrankov in pokojnin državljanov. Države članice same to težko dosežejo, zato je treba dati več pooblastil ustreznim EU institucijam za zaščito državljanov in s tem zagotoviti zdravo delovanje finančnih trgov in povrniti zaupanje državljanov. Na podoben način se je ambiciozno in pogumno lotil te problematike na svojem ozemlju ameriški predsednik Obama in ni razloga, da EU ne bi sledila dobrim zgledom.

Gospodarska recesija: Da bi lahko ljudje dlje delali, je treba potrebam delavcev prilagoditi predpise, ki urejajo trg dela, urediti odsotnost z dela neformalnim negovalcem in odpraviti obvezno starostno upokojevanje. Ljudje, stari več kot 45 let, so bolj kot kadarkoli prej izpostavljeni na trgu dela. Države članice bi morale razvijati inovativne metode, vključno z nadaljnjim izobraževanjem, da bi delavci ostali dalj časa zaposljivi in bi se po končani recesiji lahko uspešno vrnili na trg dela. Tudi neformalno skrb in nego starejših bi morali ustrezno ovrednotiti in obravnavati podobno kot nego za otroka. Pravila, ki veljajo za starševski dopust, bi morala prenesti tudi na področje nege za starejše sorodnike, vključno z ustreznimi socialnimi pravicami in pravico do pokojnine.

Države članice morajo razmisliti o obvezni upokojitveni starosti in dopustiti tistim posameznikom, ki želijo, postopno upokojevanje ali delo s skrajšanim delovnim časom.

Demografska situacija: Evropska komisija in parlament naj sprejmeta predlog, da bo leto 2012 evropsko leto aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti. Primeren proračun bo lahko omogočil iskanje inovativnih rešitev, ki bodo ustrezale potrebam starajoče se populacije, ozaveščanje o pomembni vlogi starejših v evropski družbah in iskanje alternativnih virov za zagotavljanje dolgoročne finančne vzdržnosti evropskih socialnih modelov ter pravičnejše razdelitve bogastva med mlade in starejše, med bogate in revne.

18

Demografski deficit: V kriznih časih je potrebno zgraditi most med starejšimi državljani in EU institucijami ter spodbujati prostovoljstvo, z ustreznimi ukrepi pa povrniti zaupanje v evropske projekte. Za državljane EU je treba ustvarjati več priložnosti za vključevanje v evropske zadeve tako na lokalni, kot tudi na državni ravni.

Vir: AGE - What should the new European Parliament and Commission do to respond to older citizens' expectations? (Prevedla in priredila Alenka Ogrin)

Delo po upokojitvi

Belgijska ministrica Maria Arena je sporočila, da je 2422 belgijskih upokojevcov izgubilo približno enoletno pokojnino, ker so delali in zaslužili več, kot je dovoljena zgornja meja v tej državi za zaslužek on pokojnini. Hkrati pa je evropski vrh na nedavnem srečanju pozval države članice, naj spodbujajo državljane, da ostajajo čim dlje v aktivnem delovnem procesu in s tem pripomorejo k oživitvi gospodarstva in reševanju demografske krize. Kljub temu nekatere vlade očitno še vedno vztrajajo pri zastareli politiki »kaznovanja« tistih, ki po upokojitvi še delajo, namesto da bi to spodbujali.

Tudi slovenska zakonodaja destimulira delo upokojevcov. Zato se bo septembra 2009 zbrala delovna skupina za spremembe zakonodaje, ki bo starejšim omogočila delo tudi po upokojitvi (t. i. mala dela - »small jobs«). V njej bodo predstavniki ZDUS in direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela pri ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve.

Tudi latvijsko gospodarstvo je eno tistih, ki jih je ekonomska kriza najbolj prizadela. V začetku julija je stopil v veljavo odlok, s katerim bodo zmanjšali pokojnine za 10 odstotkov vsem, ki po upokojitvi še delajo, teh pa je 70 odstotkov. Vlada pravi, da je bil ukrep potreben za finančno likvidnost države. Upokojevcem so zgroženi in napovedujejo pritožbo na ustavnem sodišču.

AGE vsem javnim službam predlaga odpravo vseh ukrepov, uperjenih proti načelom aktivnega staranja, ki jih uveljavlja EU in predstavljajo neupravičene omejitve za upokojevcem, ki si želijo dela ali pa potrebujejo delo tudi po upokojitvi. Upokojevcem je treba omogočiti, da nadaljujejo z delom in obenem prejemajo pokojnino. To bo ugodno vplivalo tudi na demografske izzive in na dolgoročno vzdržnost pokojninskega sistema. Vlade držav EU naj ne bi le razlagale ukrepe za lažji prehod med aktivnim življenjem in upokojitvijo, temveč naj bi spodbujale tiste, ki želijo delati po upokojitvi ali pa so v to prisiljeni zavoljo nizkih pokojnin.

(Prevedla in priredila Alenka Ogrin)

Priročnik in CD projekta LENA

Evropa se pospešeno stara, zato je bilo nujno oceniti spremenjene razmere in se odzvati nanje. V to je bila vključena javnost, interesne skupine, učitelji starejših ljudi, negovalci in starejši.

Vseživljenjsko učenje je eden ključnih dejavnikov, ki pripomorejo k dobremu počutju v starosti in vpliva na ohranjanje zdravja. LENA (Learning in the post Professional Phase – Učenje po upokojitvi) je (bil) mednarodni evropski projekt, ki ga denarno podpirata Evropska komisija in avstrijsko ministrstvo za socialno varnost, generacije in varovanje potrošnikov. Sodelavci v projektu so iz Avstrije, Češke, Nemčije, Italije, Portugalske, Slovenije in Velike Britanije, sodelujejo pa pri razvijanju programa in ustvarjanju možnosti učenja starejših ljudi.

Cilj projekta je bil izdelati program za vseživljenjsko učenje starejših po njihovi meri. Projekt se je zato osredotočil na ustvarjanje modulov učenja, ki prispevajo k sposobnostim posameznika, da se pozitivno odloča, sodeluje, si izboljšuje samozavest ter vzdržuje svoje fizično in duševno počutje v poznejših letih. Rezultat projekta so tudi primeri učenja o temah, zanimivih za starejše in so plod dveletnega dela skupine LENA. So pregled pogledov na razvoj učnega programa.

S prenosom izobraževalnih izhodišč z učiteljev na udeležence učenja, je skupina razvila t. i. vseevropski pristop k učenju, ki vključuje starejše osebe v vse stopnje učenja. Pri tem so se osredotočili predvsem na potrebe starejših oseb, ki imajo različne potrebe po učenju.

Med projektom so njegovi avtorji pretehtali predvsem naslednje aspekte:

- mesto učenja v življenju starejših oseb in politični ustroj partnerskih držav,
- načini drugačnega razvoja in izvajanja učenja,
- vpliv učenja na posameznike in skupnosti,
- navodila in viri za podporo razvojnim procesom ter pregled rezultatov njegove uporabe. Ti viri so jedro praktičnih idej in dejstev, s katerimi lahko razvoj in izvedbo prenesemo čez meje partnerskih držav.

Spremenjeni postopki učenja spodbijajo dosedanjo izobraževalno prakso in se opirajo na demokratičen pristop, ki vključuje vrsto ključnih igralcev, predvsem pa starejših samih.

Priročnik pri tem beleži procese, ki so jih skupaj napisali partnerji projekta LENA in ponuja poti, kako uvajati učinkovite spremembe pri učenju starejših oseb.

Projekt LENA je dvodelen. Prvi del je priročnik, drugi pa CD z viri (informacije so na voljo tudi na spletni strani ZDUS www.lisa-net.info).

Sam priročnik pa je razdeljen na osem delov. Uvod predstavlja kontekst in ozadje dela. Razvoj učnega načrta pojasnjuje osnovne koncepte in načela, na katerih temelji učni program LENA. Učni program LENA podaja splošne in podrobnejše informacije o delu s ciljnimi skupinami. Temu sledijo moduli, ki jih je razvila skupina LENA kot rezultat dela ciljnih skupin. Ob koncu so navedeni primeri možnih virov za vse module, natančni podatki o projektni skupini ter rezultati vrednotenja.

Učni program LENA je mogoče uporabljati na dva načina:

- kot osnovo za razvoj posameznega učnega načrta z uporabo smernic, procesov in načel, opisanih v razvoju učnega programa in v določitvi ciljnih skupin,
- kot aplikacijo razvitih učnih primerov, ki so oblikovani tako, da jih lahko uporabljamo posebej ali v kombinaciji z razdelkom Viri, na CD pa so poglobljene informacije in gradiva za pomoč pri oblikovanju posameznega učnega programa.

V duhu koncepta učnega programa namen skupine LENA ni bil pripraviti knjige »receptov« za učitelje starejših oseb. Priročnik prikazuje procese, usmerjene na učence, ki so jih avtorji preverili in preskusili v sedmih evropskih državah. Avtorji priročnika pričakujejo, da bodo izvajalci učenja starejših oseb glavna sporočila in izkušnje LENA nadgradili z novimi možnostmi učenja, ki bodo ustrezale potrebam in pričakovanjem starejših oseb v njihovih okoljih.

Projekt še teče.

Za vas smo ponatisnili

Vpogled v evropsko staranje

Novi podatki iz Pregleda zdravja, staranja in upokojevanja v Evropi (Survey of Health, Ageing, and Retirement in Europe, ali SHARE) so zdaj brezplačno na voljo raziskovalcem po vsem svetu. SHARE je odgovor na poziv Evropskega sveta za oblikovanje sistematične baze podatkov za empirično raziskovanje staranja prebivalstva v Evropi.

SHARE vključuje mikro podatke o zdravju, socioekonomskem statusu ter socialnih in družinskih omrežjih za več kot 40 tisoč oseb, starih vsaj 50 let. SHARE anketiranci so iz Avstrije, Belgije, Češke republike, Danske, Francije, Nemčije, Grčije, Irske, Izraela, Italije, Nizozemske, Poljske, Španije, Švedske in Švice, kmalu pa se jim bodo pridružila tudi iz Slovenije.

Zaradi svoje razsežnosti SHARE omogoča izjemen vpogled v to, kako institucionalna, ekonomska, socialna in kulturna raznovrstnost po Evropi vpliva na individualne in družbene procese staranja v regiji. Več kot tisoč znanstvenikov je že doslej prišlo do bogatih spoznanj, ki temeljijo na začetnih objavah SHARE podatkov. Novi SHARE podatki, dostopni na www.share-project.org omogočajo nadaljnji vpogled v vprašanja, povezana z zdravjem, zaposlenostjo, družinskimi in socialnimi omrežji in ekonomskim statusom, ki vplivajo na starejše Evropejce.

Na področju zdravja SHARE podatki kažejo

- Severni Evropejci so bolj zdravi in premožnejši, toda južni Evropejci (Grčija, Izrael, Italija in Španija) živijo dlje. To še zlasti velja za moške s severa in ženske z juga Evrope. Raziskave z uporabo SHARE podatkov lahko pripomorejo k spoznanju, ali so te razlike genetske ali družbene narave.
- Izobrazba nas vzdržuje v formi. Posamezniki z nižjo stopnjo izobrazbe so v 70 odstotkih bolj verjetno fizično neaktivni in v 50 odstotkih bolj verjetno predebeli kot tisti z višjo stopnjo izobrazbe.
- Višji socioekonomski status preprečuje depresijo. V vseh državah, a še zlasti v severni Evropi ljudje z nizkim dohodkom ali skromnim premoženjem pogosteje trpijo za depresijo.
- Izboljšati je treba oskrbo starostnikov. SHARE vprašalnik je prvi, ki vključuje primerljive kazalce o kakovosti oskrbe starejših. Večina teh kazalcev opozarja, da v Evropi primanjkuje geriatričnih ocen in kontrolnih testov.

Kar zadeva zaposlenost, SHARE podatki kažejo:

- Preprečevanje slabega zdravja se splača. Ljudje v dobrem zdravstvenem stanju se upokojujejo približno 2 leti kasneje kot tisti, ki so slabšega zdravja. Uporaba 3 odstotkov dohodka iz dela za preprečevanje slabega zdravja je dobra naložba, saj ohranja zaposljivost.
- Spodbude za zgodnje upokojevanje ustvarjajo velike neizrabljene delovne zmogljivosti. Različni sistemi blaginje povzročajo različne vzorce participacije na trgu dela in upokojevanja glede na starost. Zgodaj upokojeni prevladujejo v tistih državah, ki omogočajo zgodnje

upokojevanje ali imajo ugodnosti pri upokojevanju, in to vključno z južno Evropo, pa tudi Avstrijo in Francijo.

- Zatekanje k invalidskemu zavarovanju ni povezano z zdravstvenim statusom. Razširjenost invalidskega zavarovanja med osebami, stari od 50 do 64 let se giblje od 3 odstotkov v Grčiji do 16 odstotkov na Danskem. SHARE podatki, vključno s tistimi o mednarodno primerljivih zdravstvenih ukrepih, kažejo, da te razlike niso povezane z razlikami v zdravju.
- Prijetno delo podpira kasnejše upokojevanje. Kakovost zaposlenosti med predupokojitvenim obdobjem – vključno s tem, koliko kontrole imamo nad svojim delom in kako so naši naporji nagrajeni – se razlikuje po Evropi, pri čemer je kakovost delovnega življenja na severu Evrope višja kot na jugu. Te razlike ustvarjajo razlike v blaginji, zlasti pa pri zdravju in depresiji.

O družinskih in socialnih omrežjih SHARE podatki kažejo:

- razpadanje družine je mit. Približno tretjina oseb, starih vsaj 65 let, pomaga drugim bodisi tako, da vsak dan varujejo vnuke, pri čemer za varstvo v povprečju porabijo 4,6 ure na dan. Ker so različne generacije družine geografsko blizu, so možnosti za vsakodnevno pomoč po vsej Evropi velike;
- starši dajejo na severu, medtem ko na jugu dajejo otroci. Med-generacijski denarni transferji so med glavnimi viri dohodka gospodinjstev, toda smer teh transferjev se razlikuje po območjih. Na severu mlajši posamezniki več dobivajo od svojih staršev, na jugu pa mlajši več dajejo svojim staršem.

Prostovoljstvo je pogost pojav v nekaterih državah. Na splošno 10 odstotkov Evropejcev, ki so stari vsaj 50 let, opravlja prostovoljno delo. Razširjenost prostovoljnega dela je najvišja v Skandinaviji in na Nizozemskem, najnižja pa v Španiji in Grčiji.

O ekonomskem statusu, dohodku in premoženju SHARE podatki kažejo:

- Neenakost v potrošnji je manjša kot finančna neenakost. Neenakost v potrošnji je nižja kot neenakost v dohodku, medtem ko je neenakost v dohodku nižja kot neenakost v premoženju.
- Revščino je mogoče blažiti z nefinančnimi sredstvi. Visoke stopnje lastniških stanovanj na jugu pomagajo zmanjševati revščino. Življenje pri otrocih varuje pred revščino ne le v sredozemskih državah, temveč tudi v Nemčiji.

SHARE je financirala Evropska komisija, DG Raziskave v okviru 5., 6. in 7. okvirnega programa, dodatno pa so ga podprli finančne agencije udeleženih držav in Nacionalni inštitut za staranje ZDA.

Dodatno pojasnilo

Prevod in obvestilo v e-obliki je v novembru 2008 oskrbel Inštitut za ekonomske raziskave (IER). Za te in druge naloge, povezane s statusom upokojencev v Sloveniji in za katere so bile opravljene raziskave v Sloveniji, je Statistični urad RS je izoblikoval tudi svoje strokovno stališče.

Vprašanja, ki so se pojavila v letih 2006, 2007 so: kdo je prevladujoči uporabnik in kdo plača ta vključevanja in zakaj se Slovenije ni vključila na začetku projekta?

Komentar

Pri tem se je pojavilo vprašanje, kdo koordinirano upravlja in skrbi za urejeno upravljanje staranja (age management), kdo zagotavlja potrebne podatke v Sloveniji in kako pridi do sredstev za vključevanje v taka raziskovanja.

Smo pred reformami pokojninskega, zdravstvenega sistema in pred sprejetjem zakona o trajni oskrbi, pred urejanjem in preurejanjem prilagojenih bivalnih možnosti za starejše ter drugimi nalogami, določenimi v različnih strategijah in tudi v koalicijskem sporazumu. Čas je, da vlada in njeni organi v akcijske načrte ministrstev, pripravljene na podlagi strategije varnega staranja in sprejete v Svetu za solidarno sožitje generacij in kakovostno staranje prebivalstva v Sloveniji, uvrsti tudi vključevanje Slovenije v SHARE projekt ter tako pospeši in zaokroži druge naloge, povezane z upravljanjem staranja in oprte na dejstva in evidence.

To poročilo s komentarjem je namenjeno funkcionarjem in telesom Zveze društev upokojencev Slovenije, članom koordinacijskega odbora seniorskih organizacij Slovenije, članom sveta za solidarno sožitje generacij in kakovostno staranje prebivalstva v Sloveniji, pristojnim ministrstvom, političnim strankam, članicam ekonomsko-socialnega sveta, izbranim vladnim službam ter medijem.

Prevod, priredba in komentar: Tomaž Banovec

Izgube pokojninskih skladov

Finančna kriza je vplivala na vrednosti in izplačila pokojnin iz naložbenih pokojninskih skladov.

V oktobru so se na območju OECD v primerjavi z začetkom leta 2008 skupne vrednosti pokojninskih skladov po oceni zmanjšale za 20 odstotkov (realne cene pa za 22 odstotkov). Vrednost pokojninskih skladov v ZDA se je znižala na dve tretjini, največ pa so izgubili irski skladi. V drugih državah so izgubljali največ zaradi padanje vrednosti na borzah in v bankah, kjer so bili pokojninski skladi del portfelja.

Upošteva letošnje padce, se razmere tudi dolgoročno ne bodo razvijale uspešno. Letno povračilo na Švedskem v zadnjih petnajstih letih, upošteva tudi »medvedovo« borzno leto 2000-2002, je bilo 8,5-odstotno v ZDA, Veliki Britaniji pa 6,1- odstotno.

Komentar: Kjer je obvezno pokojninsko zavarovanje temelj pokojninskih sistemov, je seveda manj naložbenih skladov ali drugega in tretjega stebra. Poleg tega so se v večini razvitih držav znižale cene nepremičnin in stanovanj, trgovanje pa je skoraj zamrlo. Tudi v Sloveniji je podobno.

Nevarnosti se skrivajo v ohlajanju potrošnje, kot se je zgodilo v 1990 na Japonskem, kjer je še danes deflacija največja skrb države.

Prevod, priredba in komentar: Tomaž Banovec

V »pokojnincih« izgubljate denar

Na to, da bi pokojninski skladi vaša sredstva v zadnjih sedmih letih oplenitili, lahko kar pozabite. Izgubili ste med petino in četrtno. Ironično: še dobro, da ne morete do pokojninskega denarja. Če bi lahko, bi se najbrž zjokali.

Že tako nizko donosnost skladov je letos dodatno znižala finančna kriza. Pokojninske družbe in zavarovalnice letos ne dosežajo niti zajamčene

donosnosti. V kapitalnem vzajemnem pokojninskem skladu (KVPS) Kapitalske družbe so tako novembra zabeležili negativno minus 1,25-odstotno »donosnost«. Kakšna je letna donosnost sklada, nam niso zaupali. Pravijo pa, da bodo zaradi dogajanja na finančnih trgih poskušali do konca leta sredstva zavarovancev nalagati v državne obveznice in v instrumente denarnega trga.

V Skupni pokojninski družbi ocenjujejo, da se bo letošnja dejanska donosnost za zavarovance (od te je treba odšteti še stroške) gibala pri minus 3,3 odstotka. Novembra so sicer imeli, kot pravijo, pozitiven, 0,54-odstoten donos. Zajamčena donosnost je 2,18 odstotka, razliko med dejansko in zajamčeno donosnostjo pa bodo pokrili v breme rezervacij, ki jih že imajo na kritnih skladih.

Tudi v Generaliju so imeli novembra pozitivno donosnost (0,59-odstotno), letna pa bo negativna, približno minus 2,59-odstotna. Pravijo, da je bila dobra poteza, da so se letos umaknili iz naložb v delnice in se usmerili v depozite.

Tudi v Moji naložbi so do novembra prodali večji del tržnih naložb in se preusmerili v obveznice in kratkoročne dolžniške vrednostne papirje. Letos bodo imeli predvidoma negativen, in sicer minus 1,8-odstoten donos.

Delniškega portfelja so se po besedah članice uprave Karmen Dietner znebili tudi v Pokojninski družbi A: »Novembra smo imeli v portfelju le še približno tri odstotke delnic«. Pravi, da bodo imeli letos pozitivno, 1,55-odstotno donosnost, ki pa je še vedno nižja od zajamčene letne donosnosti.

V Prvi osebni imajo na računu pokojninskih zavarovancev pet odstotkov naložb v delnice, a računajo, da bodo delež že v nekaj mesecih povečali na 15 odstotkov. Konkretnih podatkov o donosih nam niso zaupali.

Povsem nasprotno pa pravijo v Adriaticu Slovenici: »Kratkoročno razprodaja delniškega portfelja poslovno ne bi bila primerna. Tako se naša družba za to ni odločila.« Tudi tu o svoji uspešnosti in donosih konkretno niso nič povedali.

Podatke o vrednosti premoženja posameznega pokojninskega sklada ob koncu prejšnjega leta, torej na dan 31. decembra 2007, smo dobili za štiri družbe oziroma njihove sklade (Triglav, Pokojninska družba A, Prva osebna in Kapitalska družba). Ti podatki kažejo, da se je premoženje vlagatelju v pokojninskem skladu Zavarovalnice Triglav realno celo nekoliko zmanjšalo. Vrednost premoženja na zadnji dan minulega leta je bila 2.412 evrov. Letos je bilo v sklad v 11 mesecih vplačanih še 330 evrov, vrednost premoženja na zadnji dan novembra pa je bila 2.725 evrov, kar je ob upoštevanju vplačil za 16 evrov manj.

Od preostalih družb, ki so nam posredovale podatke, se je vrednost premoženja letos povečala med 44 in 58 evri, kar je približno dvoidstotni letni prirast.

Karel Lipnik, Tanja Smrekar, Finance

Upokojenci proti kritju izgube Kadovega sklada

Predsednica ZDUS Mateja Kožuh Novak je za Dnevnik povedala, da gre pri »zahtevi za napolnitev sklada ZVPSJU za ustvarjanje privilegirane položaja ene skupine prihodnjih upokojencev, to je javnih delavcev, ki že tako odstopajo od drugih delavcev in upokojencev po višini plač oziroma pokojnin«. Na Kadu so pojasnili, da se bo razlika med dejanskim in zajamčenim donosom (decembra lani je znašala 22,4 milijona evrov) v letih, ko bo vrednost delnic rasla, spet pokrila. Vendar

takrat teh sredstev ne bo mogoče vrniti v sklad, namenjen vzdrževanju finančne vzdržnosti pokojninske blagajne. Odločbo na Kadu, ki ga vodi Borut Jamnik, še proučujejo. »O prejetju odločbe ATPV bomo obvestili nadzorni svet, skupščino Kada in odbor ZVPSJU ter nato sprejeli ustrezne odločitve,« so dejali in odločitev ATPV ocenili za nenavadno. »Menimo, da bo zavzeto stališče ATPV bistveno spremenilo vlogo dodatnega pokojninskega zavarovanja pri zagotavljanju dodatnih pokojnin, saj postavlja upravljavca v položaj, ker mora namesto dolgoročnih interesov zavarovancev po doseganju realne donosnosti zasledovati lastne kratkoročne cilje mesečnega doseganja zajamčene donosnosti,« pojasnjujejo.

Za mnenje smo zaprosili tudi Draga Ščernjaviča, sekretarja Sindikata državnih organov Slovenije in člana odbora ZVPSJU. »Odločba ATPV je pozitivna za sklad in za njegovo stabilnost,« je povedal in dodal, da so kot člani odbora opozarjali na to problematiko.

*Tomaž Modic,
Dnevnik, Poslovni dnevnik: 15. julij .2009*

Tudi sindikati za preglednost in transparentnost

Kot so sporočili iz Zveze svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS), morata biti poslovanje zavarovalnice in poraba denarja, namenjenega zdravju prebivalcev, pregledna in transparentna. Podporo zbiranju pooblastil za sklic izredne skupščine Vzajemne je že izrazilo tudi nekaj sindikatov,

Začela je veljati novela zakona o zavarovalništvu, ki ureja način sklica skupščine Vzajemne in zbiranja pooblastil za glasovanje na skupščinah. Hkrati so v ZDUS začeli organizirano zbirati pooblastila za sklic izredne skupščine zdravstvene zavarovalnice, na kateri bi zamenjali dosedanje člane nadzornega sveta. »Trenutno še izobražujemo predsednike društev in pokrajinskih zvez, kako zbirati pooblastila. Poleg Jožeta Bučerja, Frančiške Četković in Tomaža Banovca naj bi bila med nadzornike Vzajemne imenovana tudi Kožuh-Novakova.

članov ZSSS, zato pozivajo svoje člane, ki so hkrati člani Vzajemne, da podprejo akcijo Zveze društev upokojencev Slovenije.

V Sloveniji je približno 1,5 milijona prebivalcev dopolnilno zdravstveno zavarovanih, od tega približno 900.000 pri Vzajemni zdravstveni zavarovalnici. Med njimi je več sto tisoč delavcev, od tega številni člani sindikatov, združenih v ZSSS.

Letno se s plačilom zavarovalnih premij v zavarovalnici nateče približno 420 milijonov evrov, so navedli v zvezi svobodnih sindikatov. Spomnili so, da je Zveza društev upokojencev Slovenije prevzela pobudo, da s sklicem izredne skupščine Vzajemne zdravstvene zavarovalnice zagotovi boljšo in učinkovitejšo kontrolo porabe denarja, ki ga plačujejo zavarovanci. Pooblastila za sklic izredne skupščine Vzajemne bodo v zvezi društev upokojencev začeli zbirati po 20. juliju.

V skladu z novelo zakona o zavarovalništvu, ki je začela veljati v torek, mora uprava Vzajemne sklicati skupščino na pisno zahtevo najmanj 1,5 odstotka zavarovancev, in sicer v roku 15 dni od prejetja zahteve za sklic skupščine.

STA / U.Z. 15. julij 2009

ne da

javnemu zdravstvu

mešanju javnega z zasebnim zdravstvom

- Javni zdravstveni zavodi ne smejo opravljati zasebne zdravstvene dejavnosti, izvemši nadstandardne storitve, ki jih ne pokriva obvezno in dopolnilno zdravstveno zavarovanje.
- Izvajalci zdravstvene dejavnosti, zaposleni v javnih zavodih, ne smejo opravljati zasebne dejavnosti.
- Zdravniki, ki so z ustanoviteljem (ministrstvo za zdravje ali občine) sklenili koncesijsko razmerje za opravljanje javne zdravstvene dejavnosti, ne smejo ob njej opravljati še zasebne dejavnosti.
- V obrazložitvi zakona zahtevamo analizo zdajšnje dostopnosti do zdravstvenega varstva po specialnostih in po geografskih območjih, v novem zakonu pa naj bo določen predvideni čas, ko bo pripravljen načrt ustrezne in pravične dostopnosti do zdravstvenega varstva za vse državljanke (mreža zdravstvenega varstva).
- Mreža javne zdravstvene dejavnosti na primarni ravni mora biti periodično (na dve leti) analizirana in dopolnjena. Pri analizi in korekciji mreže morajo sodelovati predstavniki lokalne skupnosti (občine ali več občin skupaj) in civilne družbe.
- V organe nadzora morajo biti vključeni predstavniki uporabnikov zdravstvenih storitev – plačniki zdravstvenega varstva, ki jih predlaga civilna družba in niso predstavniki političnih strank.
- Zahtevamo bolj kakovosten strokovni in finančni nadzor javnih in zasebnih zavodov ter samostojnih podjetnikov v zdravstvu. Izsledki nadzora morajo biti javni.

ZA ZDRAVE ODLOČITVE

V TRIGLAV, Zdravstveni zavarovalnici, d.d., smo partner različnih projektov, ki podpirajo zdrav način življenja. Prizadevamo si graditi zavest o njegovem pomenu in v čim večji meri ozaveščati ljudi o različnih možnostih za doseganje boljše kakovosti življenja.

Informacije o možnostih za bolj zdravo življenje so danes dostopne prek novih, spletnih medijev. Z Zavodom Med.Over.Net nas povezuje pokroviteljstvo njegovega dobro obiskanega zdravstvenega portala www.mon.si, ki je stičišče dobrih praks in odgovorov, povezanih z zdravjem. Na forumu »Prostovoljna zdravstvena zavarovanja« pa naši svetovalci pomagajo obiskovalcem portala pri reševanju vprašanj ali morebitnih težav s področja zdravstvenih zavarovanj.

TRIGLAV, Zdravstvena zavarovalnica, d.d., je tudi generalna pokroviteljica Fundacije Z glavo na zabavo, ki opozarja predvsem na škodljiv vpliv uživanja alkohola na zdravje in varnost v prometu. Za letošnje zabavno-izobraževalne dogodke, ki jih organizira ali na njih ak-

tivno nastopa fundacija, smo pripravili nagradno igro. Podelili bomo veliko nagrado - nepozabno potovanje, v sodelovanju z Zavarovalnico Triglav pa bomo na ogled svetovnega prvenstva v poletih v Planici 2010 odpeljali tudi cel avtobus nagrajencev.

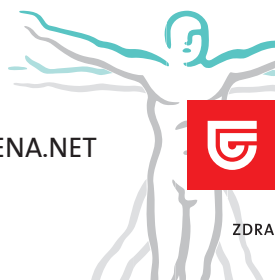
V TRIGLAV, Zdravstveni zavarovalnici, d.d., podpiramo zdrave odločitve, zato bomo tudi v prihodnje partner pri projektih, ki spodbujajo zdrav način življenja. Med njimi je tudi slovenski nacionalni projekt »Zdravo društvo«, kjer že vrsto let sodelujemo kot sponzor pri uveljavljanju posamezniku prilagojene, organizirane in strokovno vodene športne vadbe. Možnosti za vadbo v športnih društvih, ki so že prejela znak »Zdravo društvo«, si lahko ogledate na www.sportna-unija.si.

Promocijsko sporočilo

Ponudbo TRIGLAV, Zdravstvene zavarovalnice, d.d., lahko preverite v najbližji poslovalnici Skupine Triglav v vašem kraju, na spletni strani www.zdravstvena.net in brezplačni modri številki 080 26 64, kjer smo vam vedno na voljo.

WWW.ZDRAVSTVENA.NET

triglav

ZDRAVSTVENA ZAVAROVALNICA, d.d.

MODRA ŠTEVILKA
• 080 26 64